

Leto XXI. Štev. 115
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 3. OKTOBRA
1934 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

DRUGI DAN V SKUPŠČINE STALNE KONFERENCE MEST

RAZPRAVA O NALOGAH V zvezi z graditvijo komunalnega sistema

V razpravi je sodeloval tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj

Sarajevo, 17. maja (Tanjug). — Na V. skupščini stalne konference mest je bil danes posvetovalni sestanek s predstavniki Zveznega izvršnega sveta. Skupščini prisostvujejo danes tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, predsednik Izvršnega sveta Bosne in Hercegovine Avdo Humo in podpredsednik Izvršnega sveta Bosne in Hercegovine Uglješa Danilović.

Pred prehodom na dnevni red skupščino pozdravila predstavniki Zveze avstrijskih mest g. Karel Honay in predsednik Zveze nemških mest frankfurtski župan dr. Walter Kolb. G. Karel Honay je poudaril, da so bili stiki med avstrijskimi in jugoslovanskimi obččinami in mesti vselej prijateljski, in da se je zelo rad odzval povabilu, naj se udeležijo te konference, ki bo veliko prispevala k delu občin v obeh deželah. Frankfurtski župan g. Walter Kolb je opozoril, da je nujno nadaljnje sodelovanje med zveznimi mestnimi deželami. Izjavil je, da občuduje jugoslovansko ljudstvo, zlasti pa jugoslovansko mladino, ki je s svojo požrtvovalnostjo veliko prispevala h graditvi države v zadnjih letih. Poudaril je, da je nujen boj za ohranitev miru na svetu. Skupščini je zaželel plodno delo in izrazil prepričanje, da bo prispevala k ureditvi številnih vprašanj, ki so sedaj pred jugoslovanskimi obččinami.

Na skupščino so prispeli tudi pozdravne brzojavke Mednarodne zveze mest in Zveze francoskih mest, v katerih poudarjajo nujnost nadaljnjega sodelovanja med mesti raznih dežel.

Današnja seja skupščine Stalne konference mest je bila posvečena vprašanju organizacije in uveljavljanja komunalnega sistema vse naše javnosti. Tajnik Zvezne komisije za upostavitve komun dr. Leo Gerškovič je v obširnem pojasnjevanju seznanil delegate z zaključnimi pripravami za vzpostavitev komunalnega sistema ter drugimi vprašanji in nalogami v zvezi s tem. Rekel je, da so priprave v takšni fazi, da bomo lahko kmalu začeli praktično upostavljati novi sistem. Pripravljen je že tipični statut občin in krajev, ki ureja način preho- nja na novi komunalni sistem. Po njem, naj bi v juniju organizirali nove okrajne ljudske odbore, v juliju pa občinske, tako da bi 1. septembra istočasno v vsej državi začeli poslovlati novi okrajni in občinski ljudski odbori. V tej zvezi bi bilo treba takoj ustanoviti iniciativni odbor, katerega naloga je pripraviti volitve v nove občinske in okrajne ljudske odbore, dalje osnutke statutov, in kar je zelo važno, družbene plane in proračune novih občin in krajev, ki bi jih lahko novi ljudski odbori sprejeli na svojih prvih zasedanjih.

V razpravi so posebno pozornost posvetili statusu srednjih in velikih mest. Občine v teh mestih bodo imele iste pravice kakor vse ostale občine v državi. Velika razlika bi bila v tem, da so okrajnim ljudskim odborom do upostavitve v teh mestih omogočeno, da bodo s svojimi predpisi in ukrepi na ohranitev enotnosti mest in na obravnavanje najvažnejših vprašanj, na katerih je zainteresirano mesto kot celota. Predstavniki mest so se strinjali s predloženim rokom za prehod na komunalni sistem in potrebo, da se to čimprej zgodi. V razpravi so načeli tudi več praktičnih vprašanj v zvezi s postavitvijo novih krajev in občin. Predsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj.

Tovariš Edvard Kardelj je najprej govoril o neposrednih ukrepih, ki bi jih bilo treba storiti, da bi pravočasno uveljavili potrebne organizacijske spremembe v našem komunalnem sistemu, to se pravi, da bi lahko v začetku leta 1956 v celoti prešli na družbene plane novih krajev. Če tega ne bi storili, tedaj bi prehodno obdobje praktično podaljšali tudi na prihodnje leto. To pa bi utegnlo povzročiti tudi občutno gmotno škodo, kajti v tem primeru ne bi mogli na novi podlagi sestaviti niti novega gospodarskega plana.

Drži, da so predvideni roki dokaj kratki in da bo treba urediti še mnogo vprašanj. Vsa načelna vprašanja pa so razčističena in glavno delo končano. Nekatere stvari, ki niso neposredno povezane s prehodom na nove okraje in občine, bi lahko opravili tudi pozneje, tembolj, ker so vsi sedanjji ukrepi začasni in ker jih bomo lahko v prihodnjem letu, ko bomo imeli nove volitve v ljudske odbore, po potrebi in na podlagi prakse dopolnili, izpopolnili in nadalje razvijali.

Tako bi na pr. lahko odgodili uveljavljanje občinskih statutov, da bi najprej opravili samo teritorialno razdelitev na nove občine in upostavili začasne ljudske odbore pod neposrednim vodstvom krajev, dokler ne bi sprejeli občinskih statutov. Tega bi se lahko lotili tembolj, ker smo bistvo sprememb zdaj opravili v okrajnih statutih in zveznih predpisih, ki bodo določili pristojnosti med novimi organi komunalne samouprave. Ne kazalo pa bi že letos kakorkoli spreminjati planov.

Obveznosti okrajev do skupnosti naj ostanejo nespremenjene. Samo aparat novega enotnega okraja bo imel ločeno knjigovodstvo obveznosti za področja dosežanih krajev tudi do konca letošnjega leta, dokler letošnjih planov praktično ne bomo izčrpali.

Med ostalimi problemi, od katerih je predvsem odvisno, da bomo s čim manjšimi pretresi uveljavili to organizacijo, je tovariš Kardelj opozoril predvsem na sledeče: Prvič, glavno pozornost je treba posvetiti upostavitvi in izgradnji okrajnih organizmov in ustanov. Drugič, najnujnejša naloga je, da vzpostavimo planske skupine ali biroje za gospodarstvo pri iniciativnih odborih za upostavitve novih krajev. V te skupine, ki bodo pozneje prerasle v zavod za planiranje novega okraja, je treba izbrati najspodobnejše ljudi, ki se bodo takoj lotili urejanja gradiva in sestavljanja enotnih pokazateljev za vsa gospodarska področja novega okraja ter pripravili vsaj v splošnih potezah okrajni gospodarski plan za leto 1956.

Tretjič, vprašanje pravilne razdelitve razpoložljivega kadra. Spričo znanega pomanjkanja strokovnega in kvalificiranega kadra v našem upravnem aparatu na splošno, posebej pa v krajevni

upravi in na področju gospodarstva, bi utegnlo imeti sleherno razredčenje tega kadra nevarne posledice. Za sedanjjo etapo je glavno, da upostavimo kvaliteten upravni aparat okraja. Samo tako bomo lahko bodoče okrajne ljudske odbore tudi politično obvezali pred družbeno skupnostjo, da bodo zagotovili pravilno poslovanje vseh občin na svojem področju, čeprav bi v začetku ne mogli tega storiti z lastnimi silami.

Tovariš Kardelj se je posebej dotaknil vprašanja upostavitve komunalnega sistema v srednjih in večjih mestih. Gre za tako imenovani mestni svet, ki naj ne bi bil nekakšna vmesna stopnja oblasti, marveč družbena funkcija delno mestne občine, delno pa okraja, v katerem je takšno mesto. Samo po sebi je razumljivo, da ni nobene potrebe po upostavitvi posebnega mestnega sveta v Beogradu ali Zagrebu, ker morajo biti tam koristi mesta kot kompaktnega mestnega naselja, povezanega z enotnimi koristmi, zagotovljene v beograjskem oziroma zagrebškem okrajnem ljudskem odboru.

Tam, kjer pa bi utegnile biti zaradi sestava prebivalstva, to se pravi zaradi sorazmerno večje kmečke okolice, koristi mesta kot enotnega naselja ogrožene, je treba upostaviti organ, ki se bo v določenem smislu lahko primerjal s Svetom narodnosti in Svetu narodov Zvezne ljudske skupščine. Kakor Svet narodnosti ni poseben dom, marveč bolj organizacijska oblika za zagotovitev določenih pravic ljudskih republik, tako bo tudi mestni svet bolj organizacijska oblika za zagotovitev pravic mestnih občin, nikakor pa ne samostojen ljudski odbor. Zato ni potrebno, da bi imel poseben aparat, razen najnujnejšega, ki je potreben za tehnično pripravljanje, sez za pisanje zapisnikov itd., vsem ko bo sklepe mestnega sveta izpolnjeval okrajni oziroma občinski aparat. Ta svet mora biti omejen izključno na vprašanje skladnega povezovanja komunalne politike in komunalne graditve. V tej luči nastane tudi vprašanje sestave mestnih svetov in njihove pristojnosti. Nobenega dvoma ni, da bo mestni svet v razvitem mestnem središču razmeroma mnogo manj važna ustanova, kakor mestni svet v mestu, katerega prebivalstvo je manjšina v okraju.

Sestava oziroma način formiranja novih teles bo torej različen. Vtem ko bo v primeru, da so predstavniki mestnega oziroma okrajnega odbora manjšina, potrebno sestaviti mestni svet iz

delegatov mestnih občin, bo v prvem primeru, to se pravi v razvitem mestnem središču, sestavljen iz odbornikov okraja z mestnega področja. Če pri srednjih mestih ne bi predvideli ustanovitve mestnega sveta, to se pravi, če bi ostali pri mestu kot enotni občini, tedaj bi izenačili mesto z vsako vaško občino. Prek ustanove mestnega sveta pa ne bomo samo ščitili čim svobodnejšega razvoja mestnega naselja, marveč bomo pripomogli tudi k čim tesnejšemu povezovanju mestnega središča s kmečko okolico, hkrati pa zboljšali kakovost dela organov samoupravljanja delovnega ljudstva v krajevnih organih oblasti, odstranjevati razne lokalistične težnje in podobno.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vloga naše dežele

pri realizaciji ideje o mednarodni koeksistenci

New Delhi, 17. maja (Tanjug). »Times of India« je priobčil davi uvodnik o obisku sovjetskih voditeljev v Jugoslaviji. V njem pravi, da ustvarja močnejša podpora politike koeksistence na vsem svetu vzdušje, v katerem dobivajo stiki med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo poseben pomen. Ureditev jugoslovansko-sovjetskih stikov bi namreč pomenila, da Moskva sprejema obisto neodvisnih dežel s komunističnim družbenim redom, kar naj bi tudi na Zahodu utrdilo zaupanje v koeksistenco.

Potem razpravlja časnik o stališču Jugoslavije in poudarja, da ni nobene nevarnosti, da bi Jugoslavija popustila v svoji politiki aktivne nevtralnosti. Kot vnet zagovornik izvenblokovske koncepcije, piše »Times of India«, bo Jugoslavija nedvomno imela ključno vlogo v realizaciji ideje o koeksistenci. Maršal Tito je že dokazal, da nevtralnost ne pomeni negativnega ali pasivnega stališča in da lahko

postane činitelj mednarodnega miru. Nikjer ni rečeno, da bi morali mednarodni stiki sloneti na togih nazorih blokov. To je pojmovanje Jugoslavije, zaključuje list, in moskovska gesta nasproti Beogradu pomeni zmago takšnega gledišča, ki ga je maršal Tito poudaril tudi ob svojem obisku v Indiji in ki je bilo vključeno v delhijsko deklaracijo.

Trevelyam premeščen iz Pekinga v Kairo

London, 17. maja (AFP). Britansko zunanje ministrstvo je objavilo, da je bil doseženi odpravnik poslov Velike Britanije v Pekingu Humphrey Trevelyan imenovan za britanskega veleposlanika v Kairo. Za novega britanskega veleposlanika na Kitajskem je bil imenovan dosežani načelnik tiskovnega oddelka v britanskem zunanjem ministrstvu Douglas Walter O'Neill. Dosežani britanski veleposlanik v Kairo Stevenson bo upokojen.

SOVJETSKI TISK O GOVORU PREDSEDNIKA TITA V PULJU

Spoštovanje suverenosti in miru

bosta podlaga in namen obiska sovjetskih državnikov v Beogradu

Moskva, 17. maja (Tanjug). Vsi moskovski časniki na prvih straneh objavljajo dele govora predsednika Tita v Pulju. Pri

Nemški parlamentarci v Beogradu

Beograd, 17. maja (Tanjug). Trije člani zahodnonemške parlamentarne delegacije, ki pripadajo Nemški socialno-demokratski stranki, so danes obiskali SZDL Jugoslavije. Nemški poslanci, podpredsednik socialdemokratske skupine v Zveznem zboru Wilhelm Mellies, član predsedstva socialdemokratske skupine Gerhard Lütkenens in Georg Kuribbaum so se skoraj dve uri razgovarjali s člani komisije za mednarodne stike SZDLJ. Razgovor se je med drugim udeležil tudi predsednik komisije Veljko Vlahović.

Burmanski gostje v Čačku in Sevoju

Sevojno, 17. maja (Tanjug). Burmanska vojska delegacija, ki se že delj časa mudi v naši državi, si je danes ogledala valjarno bakra v Sevoju. Gostje so si ogledovali tovarno več kot dve uri. Včeraj je bila delegacija v Čačku in si je tam ogledala tovarno »Sloboda«. Bila je tudi na gradbiščih HC v Medjuvršju in Ovčar banji.

tem poudarjajo, da je predsednik Tito pozdravil pobudo Sovjetske zveze za pogajanja z Jugoslavijo in citirajo predsednikove besede, da se bodo pogajanja v Beogradu razvijala na podlagi enakopravnosti, brez zakulisnih spletk in delovanja v škodo kogar koli in da bosta o njihovi vsebini obveščena Vzhod in Zahod. Sovjetski časniki so objavili tudi del govora, v katerem je rečeno, da Jugoslavija želi, da bi bili njeni stiki z zahodnimi in vzhodnimi deželami enakopravni in da se ne bo pridružila nobenemu bloku. Tito je poudaril, pišejo moskovski časniki, da se bodo pogajanja razvijala na podlagi upoštevanja suverenosti in neodvisnosti. V poročilu dopisnika sovjetske agencije TASS iz Beograda, ki ga objavljajo moskovski časniki, je rečeno, da se je pred-

sednik Tito zahvalil Zahodu, zlasti ZDA, za pomoč, ki jo dobiva Jugoslavija, da pa je tudi poudaril, da jugoslovanski narodi tudi v prihodnje, kakor doslej, na račun pomoči ne bodo privolili v nobene pogoje.

Moskovski časniki so objavili tudi del govora predsednika Tita, v katerem je poudarjen pomen sovjetskega predloga o razorožitvi za okrepitev miru na svetu in za vzdušje zaupanja med narodi. Časniki tudi opozarjajo na besede predsednika Tita, da Jugoslavija želi, da bi odprta vprašanja uredili mirno, brez sile. Na koncu moskovski časniki ugotavljajo, da je predsednik Tito znova izrazil prepričanje, da pomenijo bližnji sovjetsko-jugoslovanski razgovori ustvarjalno akcijo in da bodo eden največjih prispevkov k uresničitvi miru na svetu.

AVSTRIJSKI TISK O TITOVEM GOVORU

Po načelih mirne koeksistence je SZ zagotovila upoštevati neodvisnost naše dežele

Dunaj, 17. maja (Tanjug). Avstrijski časniki objavljajo danes nedeljski govor predsednika Tita v Pulju in enodušno poudarjajo, da Jugoslavija uveljavlja neodvisno politiko nasproti Zahodu in Vzhodu.

Socialistična »Arbeiter Zeitung« opozarja, da se Jugoslavija ne pridružiti ne vzhodnemu ne zahodnemu bloku, ker je moč trajni mir zagotoviti samo s sodelovanjem, ne pa z delitvijo na bloke. Pogajanja med jugoslovansko in sovjetsko delegacijo, pravi časnik v zvezi z govorom predsednika Tita, se bodo razvijala v duhu sodelovanja in miroljubne koeksistence. Ta pogajanja bodo konkretni korak na poti k uresničitvi miru. Jugoslovanska vlada na bližnjih pogajanjih v Beogradu ne namerava delati za kulisami. Med pripravljanimi razgovori s Sovjetsko zvezo je Jugoslavija jasno povedala, da je neodvisna dežela in da hoče takšno tudi ostati. Tudi »Das kleine Volksblatt« beleži, da se Jugoslavija s Sovjetsko zvezo ne bo pogajala tajno. Ostali listi prav tako kažejo na odločnost Jugoslavije, da ho-

če ostati neodvisna. »Österreichische Neue Tageszeitung« poudarja, da je Jugoslavija pred pogajanja s sovjetskimi državniki zahtevala od Sovjetske zveze, naj zagotovijo, da bodo na bližnjih pogajanjih upoštevali, da je Jugoslavija neodvisna. Vlada »Wiener Zeitung« ugotavlja, da želi Jugoslavija sodelovati z vsemi zunaj blokov. Komunistična »Volksstimme« poudarja v svojem članku, da vodi tekmovanje v oboroževanju konec koncev v vojno. Zato se Jugoslavija ni pridružila Atlantski zvezi.

Iz diplomatske službe

Beograd, 17. maja (Tanjug). Z ukazom predsednika republike je bil imenovan za našega izrednega in pooblaščenega veleposlanika v Kanadi dosežani državni svetnik v državnem tajništvu za zunanje zadeve Obrad Cimić. Z istim ukazom je bil odpoklican izredni in pooblaščen veleposlanik v Kanadi Rajko Djermanović.

Diplomatski obiski

Beograd, 17. maja (Tanjug). Državni podtajnik za zunanje zadeve Srdjan Prica je danes sprejel argentinskega poslanika Carlosa Pineya. Državni podtajnik Hasan Brkić je danes sprejel švicarskega poslanika Jena Frederica Wagnera in poljskega veleposlanika Henrika Grohulskiego. Obiski so bili protokolarnega značaja.

Britanski velenoslanik v Bosni

Sarajevo, 17. maja (Tanjug). Predsednik Ljudske skupščine BiH Djuro Pucar je sprejel danes veleposlanika Velike Britanije v Jugoslaviji g. Franka Roberta, ki je sinoči prispel v Sarajevo. Veleposlanika je spremljal britanski konzul v Sarajevu g. Robert Pease.

Popoldne je britanski veleposlanik položil vence na grobove narodnih herojev v sarajevskem parku. Iz Sarajeva bo odpotoval v Konjice in Dubrovnik.

Diplomatski stiki

med Zahodom in SZ za pripravo konference štirih velikih sil

London, 17. maja (Tanjug). V angleških diplomatskih krogih menijo, da bo sovjetska vlada v nekaj dneh formalno sprejela vabilo zahodnih držav na konferenco štirih. Tu opozarjajo na to, da je sovjetski zunanji minister Molotov v razgovoru z zahodnimi zunanji ministri na Dunaju v načelu sprejel ta predlog. Treba je samo še določiti kraj in čas konference. Zahodne države bi želele, da bi bila julija v Svici, Molotov pa še zme-

raj daje prednost Stockholmu. Medtem se med Londonom, Washingtonom in Parizom nadaljujejo živahni diplomatski stiki za pripravo razgovorov s Sovjetsko zvezo. Sodeč po nekaterih poročilih zahodne države še niso vskladile svojih gledišč v presoji namenov in ciljev sovjetske politike, čeprav se vse tri vlade strinjajo, da si sovjetska vlada močno prizadeva, da bi napetost med Vzhodom in Zahodom popustila.

Naš poslanik pri Iširu Hatojami

Tokio, 17. maja (AFP). Jugoslovanski poslanik na Japonskem Lazar Latinović se je danes prvič po svojem prihodu v Tokio razgovarjal s predsednikom japonske vlade Iširo Hatojamo. Razgovarjala sta se s stikih med Japonsko in Jugoslavijo in zlasti o razširitvi trgovine med obema deželama.

Vremenska napoved

Za sredo, dne 18. maja
prejeto oblačno vreme. Temperatura ponoči med 4 in 8, na Primorju okoli 12, podnevi med 17 in 22. V četrtak oblačno vreme z vmesnimi padavinami. Hladneje.

V. SKUPŠČINA STALNE KONFERENCE MEST

RAZPRAVA O NALOGAH v zvezi z graditvijo komunalnega sistema

(Nadaljevanje s 1. strani)

V tej zvezi je tudi zelo važno vprašanje upostavitve družbenega upravljanja komunalnih ustanov, kakor so mestni promet, vodovod, električno omrežje, kanalizacija, mestna snaga itd. Vse to so pravzaprav gospodarske ustanove in delovati morajo tehnično centralizirano toliko, kolikor je problematika komunalne graditve in komunalnih storitev vprašanje, ki ga je treba obravnavati enotno za vse mesto. Te ustanove naj delujejo kot gospodarska podjetja, samostojno, na podlagi lastnih pravil in statotov, ki jih bo potrjeval okraj v sporazumu z mestnimi svetovi, kjer bodo le-ti upostavljeni. Vprašanje politične kontrole nad njihovo dejavnostjo bo urejeno z upostavitvijo družbenega upravljanja prek upravnih organov teh podjetij, v katere bo občina poslala svoje predstavnike. Tako bomo v praksi zagotovili enotno obravnavanje vrste vprašanj iz komunalne problematike, mestni svet pa bo s svojim sklepom, ki bo obvezen za vse občine na področju mesta, usmerjal politiko komunalne graditve in materialni prispevek občin v skladu z njihovim celotnim družbenim dohodkom.

Ko je govoril o ostali problematiki, načeti v razpravi, je podpredsednik Kardelj med drugim opozoril na vprašanje prenosa materialnih sredstev na nove okraje, na vprašanje pravičnega določanja obsega bodočega komunalnega aparata, in na nekatera načela v graditvi uslužbeneskega sistema. Ne strinjamo se z mnenjem, da bi bilo treba razdelitev sredstev tam, kjer ni vse ozemlje dosedanjega okraja vključeno v novi okraj, marveč razdeljeno na dva ali več novih okrajev, prepustiti sporazumevanju med novimi okraji, ker bi utegnil takšen postopek povzročiti nesporazum med novimi okraji. Pač pa je za to, da bi uredili to vprašanje z republiškim predpisom, s katerim bo uveljavljena tudi nova teritorialna razmejitev oziroma odobreni statuti. Na podoben način bi bilo treba prepričati, da ljudski odbori ne bi morda pretirano trošili sredstev v času, dokler ne bo uveljavljena nova teritorialna razmejitev.

Pri določanju obsega aparata novih občin in okrajev, zlasti občin, je treba vnaprej ohraniti sheme, za izhodišče pa vzeti do-

sedanjo prakso. To je zlasti važno pri nerazvitih občinah, kjer problematika ni obširna in torej ni potrebno, da bi bil aparat velik. Glede na združitev manjših občin in okrajev v svete bi lahko praviloma prihranili nekaj na kadrih, ne pa nasprotno.

V tej zvezi je Edvard Kardelj opozoril na dve nasprotujoči si in enako škodljivi težnji v upravnem aparatu ljudskih odborov. Po eni skrajnosti naj bi bili aparat oziroma uslužbeni ljudskega odbora odvisni izključno od ljudskega odbora, ki mu pripadajo, brez sleherne vertikalne povezave ali odgovornosti, po drugi pa naj bi uveljavili zelo rigorozno in vsestransko podrejenost aparata nižjega organa višjemu, kar naj bi dozvedno koristilo zaščiti pravičnega dela, zakonitosti itd. Nič ne bi bilo bolj škodljivo, kakor

nasilno vzeti aparat izpod pristojnosti ustreznega predstavnškega organa. Toda družbeni skupnosti kot celoti nikakor ne more biti vseeno, ali bo aparat ljudskih odborov strokoven ali ne, ali bodo ljudski odbori uveljavljali pravilno ali škodljivo kadrovske politiko itd. Vpliv skupnosti je treba zagotoviti predvsem v teh vprašanjih, in sicer: prvič, da bo aparat v ljudskih odborih strokoven in da bo delal po zakonu, drugič, da bomo zagotovili enotnost upravnega sistema od komune in okraja do republiške in zvezne uprave, in tretjič, da bo nastanek in prenehanje delovnega razmerja uslužbenec javna in da bodo uslužbenec tako obvarovani škodljivih posledic subjektivnih sklepov krajevnih činiteljev. Na področju komunalne uprave bomo zagotovili prvo

in drugo s tem, da se bo okraj strinjal s kadrovskimi ukrepi občine in da bomo po strokovni liniji navzgor predpisali določene odgovornosti.

Na koncu je podpredsednik Kardelj govoril o nekaterih škodljivih težnjah v trgovini in gostinstvu. Događa se namreč, da ponekod pod pritiskom stihije v naglici in po nepotrebnem reorganiziramo sedanji sistem v smeri snovanja velikih in centralističnih podjetij, kar nasprotuje našemu družbenemu sistemu in zakonitim predpisom.

Na koncu je tov. Kardelj izrazil prepričanje, da bomo lahko bližnje spremembe uveljavili v določenih rokih, in pozval delegate, naj usmerijo vse sile na izpolnjevanje najvažnejših nalog, ki nas čakajo v graditvi komunalnega sistema.

DNEVNA KRONIKA

Finska sindikalna delegacija v Vojvodini

Novi Sad, 17. maja. Delegacija finskega sindikata kovinarjev, ki se muči pri nas kot gost sindikata kovinarjev, je bila danes na obisku v Vojvodini. Po krajšem razgovoru s predstavnikoma CO kmetijskih delavcev Jugoslavije so finski gostje obiskali kmetijska posestva »Pobeda« in »Zobnatica«. Vodja delegacije Alan Vainio je izjavil dopisniku »Borbes«, da so ga navdušile lepote naše domovine, še bolj pa spontanost in ljubeznivost Jugoslovancev. »V stiku z nekim delavskim svetom smo opazili veliko vnemo delovnih ljudi vaše dežele in spoznali uspehe, ki ste jih dosegli v socialistični graditvi. Sedaj jasno vidimo, da bo vaša dežela še veliko dosegla,« je dejal Vainio.

Delegacija švedskih sindikatov na obisku v Jugoslaviji

V naši državi se muči delegacija švedskih sindikatov kot gost našega sindikata gradbenikov. Oglevala si je že hidrocentrale v Medvodah, večja gradbišča v Ljubljani, na Reki, v Zagrebu in Zenici, hidrocentrale v Jablanici in nekaj gradbišč v Sarajevu.

Včeraj jutraj je prispela v Beograd, kjer se bo sestala s članom predsedstva Centralnega odbora sindikata gradbenikov. Sprejel jo bo tudi predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije tov. Djuro Salaj.

Jubilejna razstava del delavske mladine Jugoslavije

Sredi junija bodo odprli v Beogradu jubilejno razstavo del delavske mladine Jugoslavije. Na razstavi, ki jo ob desetletnici osvoboditve pripravljajo Združe-

nje predavateljev strokovnih šol, gospodarske zbornice ter prosvetni organi in sindikati, bodo sodelovali učenci industrijskih in obrtnih šol iz Beograda, Zagreba, Zenice, Leskovca, Kragujevca in drugih velikih industrijskih središč.

Razstava naj bi prikazala uspehe, dosežene v desetih letih pri izobrazbi strokovnih kadrov za našo industrijo, obrt, gostinstvo in druge gospodarske panoge.

Film »Krvava pot« odkupljen

Beograd, 17. maja (Tanjug). Tri francoske tvrdke, med njimi »Argos-film« in »Com-film«, so odkupile umetniški film »Krvava pot« izdelan v jugoslovansko-norveški kooperaciji. Ta film so na letošnjem mednarodnem filmskem festivalu v Cannesu odklonili. Nadaljuje se pogajanja tudi o prodaji tega filma v Belgiji in Švici.

Predstavniki francoskih tvrdk so obavestili jugoslovanske producente,

da bo v Parizu v kratkem premiera filma »Krvava pot«, in sicer takoj potem, ko ga bo prikazovalo francosko Narodno središče za kinematografijo. Poudarili so, da bodo film prikazovali v vseh deželah Francoske unije.

Ameriški filmski in gledališki režiserji v Jugoslaviji

Beograd, 17. maja (Tanjug). — 19. maja bo prispel v Beograd ugledni ameriški filmski in gledališki režiser Elia Kazan. Pri nas bo ostal 3 dni. V Beogradu in Zagrebu se bo sešel z jugoslovanskimi filmskimi delavci in bo imel predavanja.

Elia Kazan je eden izmed najboljših znanih ameriških režiserjev. Nedavno je dobil za svoj novi film »Na obali« »Oscarja«, velik uspeh pa je na Broadwayu doživela tudi drama »Mačka na pločevinasti strehi«, ki jo je napisal ameriški pisatelj Tennessee Williams in jo je Kazan režiral.

S POSVETOVANJA ZASTOPNIKOV OKRAJNIH KOMISIJ ZA PLAČE

Storilnost je začela naraščati

Ljubljana, 17. maja. Na današnjem posvetu pri Republiški komisiji za plače so zastopniki okrajnih komisij poročali o potrovanju tarifnih pravilnikov, o sestavljanju pravilnikov o normah in premijah in o vplivanju letošnjega plačnega sistema na storilnost in proizvodnost v podjetjih.

Večina podjetij ima že potrjene tarifne pravilnike, ostali (zlasti v manjših, trgovskih, obrtnih, gostinskih in drugih podjetjih) pa morajo biti sprejeti in potrjeni — po sklepu današnjega posvetovanja — najkasneje do 25. maja. Po navedbah zastopnikov nekaterih okrajnih komisij za plače so se pri sestavljanju pravilnikov pojavljale v mnogih podjetjih težnje po neupravičenih prekvalifikacijah strukture delovne sile navzgor. V nekaj podjetjih vtrajajo pri nesorazmerno visokih plaah vodilnih uslužbenecv, s čemer se okrajne komisije ne strinjajo ter bo zato v takih primerih razsodila arbitraža. Po poročilu iz slovenjraškega okraja ter iz Maribora in okolice so v pravilnikih mnogih podjetij določili linearno razdeljevanje dobička, le v nekaterih primerih so določili objektivnejša merila (kot na pr.: kvaliteto dela, nadurno delo, v trgovskih podjetjih pa

promet po poslovalnicah, znižanje tako je poročal zastopnik z Gorenjskega okraja). Nagrade vajencem so marsikje precej zvišali — ske — zlasti v usnjarskih podjetjih, ki vajence težko dobijo.

Zastopniki iz Maribora, Celja, Murske Sobotice, Novega mesta, Ljutomer in Kopra so poudarili, da letošnji plačni sistem že ugodno vpliva na storilnost in proizvodnost. V Mariborski tekstilni tovarni, kjer so že v začetku leta začeli uvajati progresivno nagajevanje, dosega jo večinski proizvodni plan s skoraj enakim številom delavcev, kot so jih imeli lani, dasiravno so prvotno nameravali zaposliti še nekaj sto ljudi, da bi dosegali plan. V tovarni perila v Murski Soboti so lani dosegali norme povprečno z 98 %, aprila letos pa so jih povprečno presegali z 9 %. V ljutomerskem okraju so v nekaterih industrijskih podjetjih dvignili storilnost za nekaj odstotkov, podoben pojav pa je tudi v podjetjih tekstilne, kovinske ter usnjarske industrije v Celju in okolici. Očitnejše in natančnejše rezultate pa bržkone lahko pričakujemo šele od konca maja dalje, ko bodo delavci začeli prejemati zasluge po tarifnih pravilnikih. Pri tem pa je treba posvetiti pozornost tudi dovolj nazornemu obračunavanju zasluzkov — je bilo poudarjeno na današnjem posvetovanju. Vsakemu delavcu je treba na izplačilu kuverti točno in jasno razčleniti strukturo njegovega zasluzka, da bo natanko čutil uspeh svojega dela.

Po sprejetju tarifnih pravilnikov so nekatera podjetja že sestavila, večina pa še sestavljajo pravilnike o normah in premijah o premijah. Ponekod, zlasti v gradbeništvu, želijo delati delavci, posebno sezonski, po 10 ur dnevno, njihov zasluzek pa naj bi obračunavali po normah, ki veljajo za 8 ur. Stvar kolektivna samega je, če je pripravljen delati 10 ur dnevno, seveda pa brez doplačila za nadurno delo (če dela na lastno željo, ne pa po naročilu podjetja), ker dela po normah. Uradnega tolmačenja tega vprašanja pa še ni.

Pri sestavljanju pravilnikov o premijah je opaziti še mnoge nejasnosti. Merila za določanje in dodeljevanje premij so v podjetjih zelo različna. Tako težijo v nekaterih podjetjih celjskega področja za tem, da bi premiali po točkovnem sistemu, vendar bi premije omejili tako, da bi znašale za posameznike me-

Priprave za Titovo štafeto na Dolenjskem

Za 65. rojstni dan maršala Tita že nosijo prve štafete pozdrave naših delovnih ljudi iz vseh obrobnih krajev domovine. Tudi v Partizanovih društvih na Dolenjskem, zlasti pa v odborih, kjer sodelujejo poleg Partizanovih odborov tudi predstavniki vseh ostalih množičnih organizacij, je te dni posebno živahno. V petek bodo tekači novomeškega okraja pri Radohovi vasi prevzeli republiško štafeto neposredno. V Trebnjem, Novem mestu, Sentejnerju in Prekopi bodo postanki republiške štafete s krajsimi slovesnostmi in sprejemi okrajnih štafet, ki jih je letos v novomeškem okraju 6 z 21 stranskimi priključki. Skoraj 320 km bodo pretekli mladinci in člani raznih organizacij v petek in od vseh strani novomeškega okraja nosili pozdrave ljubljenejmu maršalu.

Pokroviteljstvo nad 6 glavnimi okrajnimi štafetami so prevzela letos vodstva posameznih organizacij: okrajni odbor SZDL in okrajni komite ZKS, okrajni komite LMS, Okrajna gasilska zveza s PLZ, Zveza borcev, Okrajni sindikalni svet in Okrajna zadrzna zveza. V prvi okrajni štafeti, ki bo tekla od Baze 20 na Rogu skozi Dol. Toplice in druge slavne kraje narodnoosvobodilne vojne, ima pokroviteljstvo okrajni odbor SZDL in CK ZKS. Druga okrajna štafeta bo šla iz Suhe krajine preko Ambrusa, Zagradca, Žužemberka in Dvora, kamor bo prišla tudi štafeta s stare partizanske postojanke na Frati. Z Blatnega klanca bo skozi Mirensko dolino, Sentrupert, Mokronog, Zbrue, Smarjet in Otočec ob Krki tekla tretja okrajna štafeta s priključki iz Skočjana in Trebelnega. Iz Laz, kjer se je novembra 1941 odigrala tragedija borcev Belokranjske čete, bo čez Vršna sela, Birčno vas in Smihel šla četrta okrajna štafeta, medtem ko bo peta tekla iz Podgrada na Gorjancih skozi Gotno in Žabjo vas v Novo mesto. Štafeta zadružnikov bo prišla v mesto čez Marof. Številne krajevne štafete se bodo pridružile republiški ob zvezni cesti Ljubljana — Novo mesto — Zagreb, v vseh pa bo sodelovalo v okraju 3 do 4 tisoč ljudi.

Kakor drugod, se živahno pripravljajo na udeležbo v letošnji Titovi štafeti tudi belokranjski borci, mladinci in mladinke, planinci, gasilci, člani Partizana, PLZ in ostalih organizacij. Iz Bele krajine bo odšla republiška štafeta v četrtek popoldne kmalu po 15. uri, pred tem pa bo v Crnomlju slovesen sprejem okrajnih štafet, ki bodo šle na pot iz Predgrada, Adlešičev, Metlike, Semeča in z Mirne gore. Klub za konjski šport bo pripravil posebno štafeto svojih članov in ljubiteljev konjskega športa. Iz Crnomlja bo šla republiška štafeta preko Planine v Kočevje, povsod pa jo bodo sprejemali številni Belokranjci in pošiljali z njo najtoplejšo želje belokranjskega ljudstva za zdravje in srečo našega dragega tovariša Tita.

Štafeta LR Hrvatske prispela v Crikvenico

Zagreb, 17. maja. (Tanjug). Glavna štafeta LR Hrvatske je sinoči prispela v Crikvenico. Nosilci štafete palice, v kateri je čestitka tovarišu Titu k njegovemu 65. rojstnemu dnevu, so danes pretekli pot od Gospića do Crikvenice. V vseh krajih v Liki in ob Jadranski obali so štafeto prisrčno sprejeli. Od Senja do Novega se je štafeta pomikala po novi jadranski turistični cesti, ki bo na tem delu dograjena še letos.

Jutri bo glavna štafeta LR Hrvatske odšla iz Crikvenice na otoka Krk in Cres, okrog 15. ure pa se bo izkrcala v Istri pri kraju Rabac. Štafeto pričakujejo v Pulju jutri okrog 20. ure.

Glavna štafeta Makedonije na poti skozi Zahodno Makedonijo

Skopje, 17. maja. (Tanjug). Glavna štafeta LR Makedonije, ki je davi nadaljevala pot iz Debra, je šla davi skozi vsa večja mesta in večja naselja v zahodni Makedoniji ter okrog 12. uro prispela v Ohrid. Po krajšem odmoru je štafeta nadaljevala pot proti Resnu in Bitolju, kamor bo prispela nočjo. Na veslo poti je ljudstvo Zahodne Makedonije prisrčno pozdravljalo nosilce štafete palice. V Strugu, Ohridu in številnih vaseh so bili slovesni mitingi.

Doslej se je glavni štafeti LR Makedonije pridružilo več krajevnih štafet iz mest in okrajev zahodne Makedonije.

Štafeta jugoslovanskih pomorščakov

Reka, 17. maja (Tanjug). — Danes je odplula iz Trsta na Reko motorna ladja »Zagreb«, ki nosi štafeto palico jugoslovanskih pomorščakov s pozdravi predsedniku Titu za njegov rojstni dan. Pred vhomom v Kvarnerski zaliv bo »Zagreb« izročil štafeto palico potniški ladji »Aleksa Santić«, le-ta pa jo bo jutri odnesla na Reko.

Pomorščaki prenašajo štafeto palico iz teritorialnih voda Burme in Indije. S tem hočejo še enkrat manifestirati prijateljstvo med Jugoslavijo in tema deželama. Štafete pozdrave je prenašala najprej ladja »Romanija«, ki jih je zatem brzojavno poselala ladja »Titograd«. Štafeto palico s pismom, prejetim z ladje »Romanija«, so prenesli zatem v Levantu na ladjo »Zagreb«.

SKUPNA KOMISIJA ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE IN ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA JE RAZPRAVLJALA

o problemih delavskega samoupravljanja

Beograd, 17. maja (Tanjug). V skupni komisiji Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za predpise o delavskem samoupravljanju je v teku intenzivno delo podkomisij. Podkomisija za izdelavo zakonskega osnutka o volitvah delavskih svetov in upravnih odborov je zadnje dni proučila teze tega zakona ter dala vrsto pripomb in napotkov za izdelavo zakonskega osnutka, ki naj bi ga komisija dokončno potrdila.

Podkomisija je posvetila pozornost predvsem vprašanem v zvezi z volitvami organov delavskega upravljanja, trajanjem mandatov, glasovanju o odpoklicu itd.

Podkomisija za izdelavo tez za zakon o delavskem samoupravljanju se je posvetila predvsem problemu sodelovanja delovnega kolektiva v upravljanju podjetij in pristojno-

si delavskega sveta, upravnega odbora in direktorja. Ukvarjala se je tudi z določbami, ki urejajo delo teh organov, pravici in dolžnostmi letih v samostojnih oddelkih podjetij ter s številnimi drugimi zadevnimi prečitimi vprašanji.

Podkomisija bo jutri razpravljala o specifičnih podjetjih, kakršna so trgovinska, gostinska in obrtna podjetja, podjetja, ki opravljajo javno službo, (železniška, podjetja za pomorski in rečni promet, električno, različna sezonska in druga podjetja).

Pričakovati je, da bo skupna komisija Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za predpise o delavskem samoupravljanju čim hitro predložila svoje končne predloge za izdelavo omenjenih dveh zakonov.

Obiščite razstavo

POMORSKE SREDNJE SOLE V PIRANU

»DESET LET SVOBODE NA SEVERNEM JADRANU«

Razstava je odprta v Domu etnotnih sindikatov na Mišklošičevi cesti v Ljubljani od 15. do 31. maja 1955 vsak dan od 10. ure dopoldne do 19. ure zvečer.

»LJUDSKA PRAVICA«

išče stalne dopisnike

za skupnost komun: Murska Sobota, Kranj, Kočevje ter za kraje Slovenj Gradec, Krško in Postojno.

Reflektanti naj se pismeno javijo

UREDNIŠTVU »LJUDSKE PRAVICE« - LJUBLJANA KOPITARJEVA ULICA 6/III.

ENOTNA SINDIKALNA ORGANIZACIJA V ZDA IN NJENI CILJI

Za mizo sporazumevanja

»v boju med zatiralci in zatiranimi«

(OD POSEBNEGA DOPISNIKA)

New York, maja.

Washington sta izdelali dve skupini sindikalnih predstavnikov novi statut, po katerem bo od začetka prihodnjega leta delala nova skupna sindikalna organizacija. Ameriška federacija dela (AFL) in Kongres industrijskih organizacij (CIO) bosta imela posebni konferenci 2. in 3. decembra v New Yorku. Tedaj bo tudi formalno sprejet sklep o združitvi obeh federacij. Nova zveza bo štela 15 milijonov članov.

V statutu te močne in vplivne sindikalne organizacije so mnoge določbe, med katerimi je zlasti važna tista, ki dopušča notranje delovanje strokovnih zvez (na enak podlagi kakor deluje AFL) in industrijskih zvez (eno podjetje, en sindikat, kar je podloga CIO). Morda pa je v novem statutu še značilnejše tisto, kar so črtali iz njega. Statut Ameriške federacije dela je govoril o razredni borbi: »V vseh akcijah civiliziranega sveta se bje boj med zatiralci in zatiranimi, med kapitalisti in delavci, boj, ki je od leta do leta srditejši. V novem statutu o tem ni niti besede. Vodje sindikatov so pojasnili to kot posledico gospodarskega in socialnega napredka ameriških delavcev in uporabi namesto razredne borbe novo formulo: »Za mizo kolektivnega dogovarjanja, v občini, v uve-

ljavljanju pravic in odgovornosti državljanov bomo z odgovornostjo delali za koristi ameriškega ljudstva.«

Iz statuta so do zdaj brisali tudi ime bodoče sindikalne organizacije. AFL bi hotela obdržati svoje ime. Predstavniki CIO zahtevajo spremembo, po možnosti v nekaj podobnega kakor Ameriški kongres dela (ACL). To je menda še ena izmed preostalih spornih točk. Voditelji obeh federacij so se zavezali, da bodo opustili prakso diskriminacije, (zlasti rasne, nasproti Crncem), ki se je doslej uveljavljala v nekaterih sindikalnih enotah. To velja zlasti za organizacije AFL na jugu.

Z novim statutom so razglasili tudi novo vero ameriških sindikatov: »demokraciji sindikalizem«. Takoj potem pa govori statut o izključitvi vseh sindikatov,

v katerih prevladujejo komunisti, iz nove organizacije. Politični nameni bodočega enotnega sindikata še niso jasni. Demokratska stranka pričakuje znatnejšo in organizirano pomoč. Sindikalni prvaki poudarjajo, da bodo obvarovali organizacijo političnega vpliva. Za zdaj tudi odklanjajo napovedano možnost, da bi ustanovili novo delavsko stranko. Takšna stranka bi morala spriču ameriških razmer uveljavljati bolj levo politiko kakor sedanje politične stranke v ZDA. Sindikalni voditelji se pa ne navdušujejo za takšen preokret.

J. Levi

Optimistično razpoloženje v OZN

spriču prizadevanj za omiljenje mednarodne napetosti

New York, 17. maja. V krogih OZN je vzbudil pozornost optimizem, s katerim se je vrnil zunanji minister Dulles v Dunaj. Po prihodu v Washington je izjavil, da so »storili mnogo koristnega«.

Dulles je najbrž mislil predvsem na ureditev avstrijskega vprašanja. Diplomatski opazovalci menijo, da se je Avstrija končno približala vključitvi v svetovno organizacijo. Po njihovem mnenju sprejem Avstrije v OZN ne bi mogel ostati brez ugodnih posledic tudi za sprejem drugih dežel, ki jih zaradi nasprotovanja ZDA ali Sovjetske zveze še niso vključili vanjo. Po mnenju diplomatov bi s razširitev OZN odstranili enega najbolj žalostnih ostankov iz dobe hladne vojne.

Kot velik uspeh je Dulles poudaril vključitev Zahodne Nemčije v Atlantsko zvezo. Rekel je, da so se razvijali »dobri razgovori« tudi glede Kitajske in Indokine. V OZN razlagajo te Dullesove besede kot napoved, da čedalje bolj narašča razumevanje za napore za zmanjšanje napetosti na azijskem kontinentu.

Pozornost je vzbudil zlasti Dullesov optimizem o razgovorih štirih. V teh razgovorih vidi ogromna večina v OZN plodno prizadevanje za zmanjšanje mednarodne napetosti. Dulles je rekel, da smatra za uspeh, da je bilo doseženo soglasje o takšnih razgovorih. Hkrati pa je pripomnil, da bi lahko s temi razgovori dosegli ustvarjalne sadove.

Na podlagi Dullesovih, še bolj

DANES PO SVETU

Gospodarska pomoč Aziji

Simla bo menda tudi v prihodnje glavno mesto indijske države Himachal Pradesh. Na to mesto, ki je polno prestoniškega vladanja, je v Indiji veliko na južnih obronkih Himalajev. Ne bo vezano ime naerča, znanega z imenom Stassenov načrt o ameriški pomoči Aziji.

Časopisne agencije so ondan objavile kratko vest, da je konferenca zlasti ameriške misli, da bi upošle, in sklenila zahtevati od vlade ZDA, naj svoj posebni sklad razdeli med posamezne azijske dežele na dvostranski podlagi, ki je veljala tudi za dosedanje ameriške pomoči. Bivši direktor ameriške uprave za pomoč slovanu Harold Stassen je po začetku letošnjega leta obiskal več azijskih dežel, da bi jim sporočil, da ZDA pripravljene organizirati za vodje in trgovine poseben regionalni sklad. Potem je predsednik Eisenhower predlagal Kongresu, naj odobri za ta sklad 200 milijonov dolarjev.

Tako je indijska vlada, ki je bila domača, ne pa tudi pobudnik, sklenila konferenco v Simli. Celoten namen, da bi ugotovili in izrazili bojišnja ameriške pomoči prek Indije, Burma ni sprejela vabila, ker Filipini so odklonili pomoči, pa tudi se 9. maja sestali v Simli predstavniki Kambodže, Indije, Indonezije, Siama in Vietnamu ter štirih angleških kolonij — Malaje, Singapuro, Severnega Bornea in Saravaka.

Konferenco so pravzaprav sklenili dve milijardi funtov za razvoj azijskega sveta, ki jih finansirajo Velika Britanija, Avstralija, Kanada, ZDA, ki vrti iz Simli opozarjalo na jamaška delegacija, ki se je zlasti zanimala za Indijo. Japonska je hkrati zahtevala, naj bi ustanovili srednjo kontrolno nad cenami surovin: washingtonskih na prepričanje kornjakov, da je gospodarsko sodelovanje Indije in Japonske eno najvažnejših vprašanj Azije. Japonska je pomoč, Indija pa lahko zamenja Japonski Kitajsko, zlasti kot trg. Takšnega naziranja. Finančni strokovnjaki so v Simli odklonili ustanovitev posebnega regionalnega sklada, češ da bi bili bolj potrebni znatnejši zunanji viri, da bi preprečili težave kratkoročnih plačilnih bilanc in tesnih okvirov interregionalne trgovine. V Simli je zmagovala stališče, da programi bilateralnega tipa — po možnosti razširjeni — zdaj bolj ustrezajo kakor posredniške regionalne organizacije.

Kaj išče Shell v Avstriji

London, 17. maja (AFP). »Financial Times« poroča, da bosta petrolejski družbi »Shell« in »Socokony Vacuum« zahtevali od Avstrije, naj jima vrne koncesije, ki sta jih imeli pred vojno, ter koncesijo za izkoriščanje nafte v Zisterdorfu. Obe družbi sta svoj čas nadzirali 50% kapitala avstrijske petrolejske družbe. To imetje so po priključitvi Avstrije k Nemčiji zaplenili Nemci, po vojni pa Sovjeti.

Ču En Laj znova načel

vprašanje Formoze, pogajanj z ZDA in sprejema Kitajske v OZN

Hongkong, 17. maja (Tanjug). Predsednik kitajske vlade Ču En Laj je znova predlagal razgovore z Američani za omiljenje napetosti v Formozki ožini. Kitajska vlada se zavzema za sovjetski predlog o konferenci 10 držav, pripravljena pa je proučiti tudi druge oblike diplomatskih stikov.

Ču En Laj je poudaril, da takšni razgovori ne bi smeli prejditi suverenih pravic Kitajske do Formoze. Peking tudi ne bo privolil v to, da bi kuomintanski

delegat sodeloval na kakršnikoli mednarodni konferenci. »Kitajski narod se bo boril za mirno osvoboditev Formoze, kolikor bo to mogoče,« je dejal Ču En Laj in poudaril, da so kitajsko zahtevo po Formozi in po sprejemu v OZN podprle številne afriške in azijske dežele.

»Osvoboditev Formoze izpod Čangkaškovega jarma je kitajska zadeva, ameriška okupacija Formoze, ki povzroča napetost v tem delu sveta, pa je mednarodni problem, in o tem problemu smo pripravljene razpravljati,« je dejal Ču En Laj. Vprašanja tako imenovane prekinitev sovražnosti sploh ni, ker Kitajska in ZDA nista v vojnem stanju.

Ču En Laj je poudaril, da je Kitajska vselej podpirala cilje in načela OZN, da pa se je borila proti vsem tistim sklepom te organizacije, ki ji jih je »vsilil glasovalni stroj ZDA in ki so bili v nasprotju z njenimi načeli.«

Pospešena ratifikacija varšavske pogodbe

Berlin, 17. maja (AFP). ADN poroča, da je vzhodnonemški ministrski svet sklenil predložiti varšavsko pogodbo parlamentu v potrditev. Otto Grotewohl je na seji vlade izjavil, da je ta pogodba izraz nove koncepcije v mednarodnih odnosih in da sloni na skupnih smotrih in koristih, na načelih enakopravnosti in spoštovanju suverenosti. »Varšavska pogodba,« je dejal, »ni naperjena proti nobeni drugi državi, voditi pa mora nemški narod po poti miru in enotnosti.«

Poljska vlada pa je državnemu svetu že predložila osnutke za ratifikacijo pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči, ki jo je sklenilo osem vzhodnoevropskih dežel v Varšavi. V parlamentu bodo začeli razpravljati o ratifikaciji pogodbe v četrtek, ko se prične njegovo no-

vo zasedanje.

PISMO IZ SIRIJE

V BOJU PROTI DVEMA SKRAJNOSTMA

Politični umori in individualni teror nista v deželah Bližnjega in Srednjega vzhoda nič nenavadnega. Zadnje mesece so se začeli dopolniti te vrste v Siriji znova množiti in na seznamu ubitih sta brat bivšega siriskega predsednika generala Šišaklija, Galeb Šišakli in brat enega najuglednejših voditeljev siriske Socialistične stranke Akrama Horanija, pred nekaj dnevi pa so vpisali v seznam še ime polkovnika Adnana Malkija, najboljši priobliženega oficirja siriske vojske, predstojnika Tretjega urada in pomočnika načelnika generalštaba.

Malkijev umor je nedvomno najbolj prizadel Sirijo in naprednem krogu iz arabskih dežel, ker so te dežele izgubile enega najoglednejših zagovornikov arabskih narodnih težej in arabskih koristi. Če pogledamo v sirsko zgodovino zadnjih let, bomo videli, da so bili vsi državni prevrati, ki jih je doživel Damask, bolj ali manj, toda zmeraj povezani z netenjem težej in snovanjem kombinacij za vključitev Sirije v Irak ali v širšem torionoglednejših zagovornikov arabskih narodnih težej in arabskih koristi. Vidimo pa lahko tudi, da na področju arabskega sveta zdaj znova pogrevajo prav takšne ali podobne kombinacije.

Ze od lanskih septembrskih volitev postaja stališče Sirije čedalje jasnejše in odločnejše. Ze s tem, da je spravila Sirija v parlament 17 socialističnih poslancev nasproti samo dvema socialistoma, ki sta takrat sedela v poslanskih klopih, kakor tudi, da je bilo nepričakovano mnogo glasov oddanih za Demokratični blok Kaleda El Azema, se je ta dežela odkrito izrekla proti paktom. Sirija je jasno sporočila svetu, da je »Plodni polmeseč« na njenih tleh neploden. Kaled El Azem je kot sirski zunanji minister v Bandungu poudaril, da podpira Sirija politiko miroljubne koeksistence in enakopravnosti in da vidi v tem edino možno podlago za mednarodne stike.

Adnan Makli je bil ne le v sirski vojski, marveč tudi v vsej Siriji med najbolj vztrajnimi in najodločnejšimi zagovorniki takšnih gledišč in najoglednejšimi branilci siriske neodvisnosti ter v širšem smislu arabskih narodnih koristi. Ubil ga je pripadnik »Narodne stranke Sirije«, ki je šele na naknadnih volitvah z naknadnim finansiranjem dobila v parlamentu enega poslance. Tej stranki je Antun Saade že zdavnaj določil kot programski cilj Veliko Sirijo ne glede na to, kakšna bi bila njena ureditev in stopnja neodvisnosti.

Dejstva so jasna, pa naj bodo koristi in kombinacije še tako zamotane in prepletene. So politične smeri, ki se obračajo proti eni nevarnosti, ne morejo, ne žele, ali pa nečjejo razumeti, da so same po sebi takšne, kakršne so, nevarnost za neodvisnost narodov. Izjava siriskega predsednika Sabri Asallja v parlamentu, ki je poprej enodnevno najodločnejše obsodil Malkijev umor in zaroto proti neodvisnosti republike Sirije, kaže, da ta dežela presoja prvo, toda tudi drugo nevarnost in da se noče ujeti v drugo past, ko se hoče ogniti prvi.

T. T.

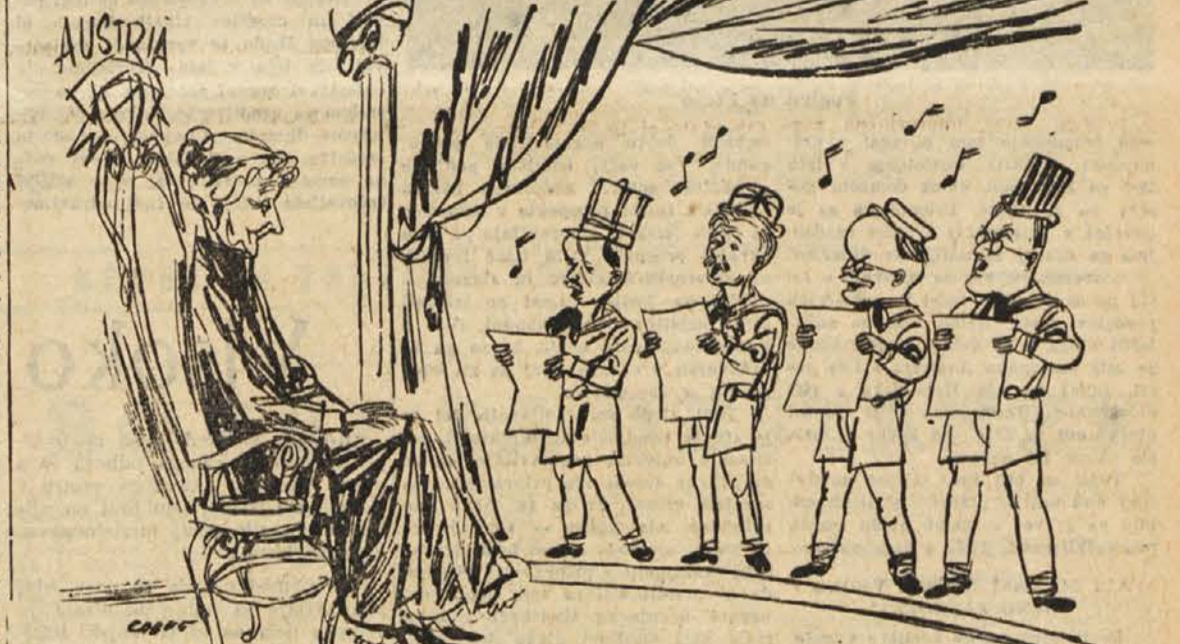
Zadovoljstvo v Avstriji

spriču izjav Koče Popovića o poglobitvi odnosov med obema sosednima deželama

Dunaj, 17. maja (Tanjug). — Prirčno reagiranje na sklenitev državne pogodbe v Jugoslaviji je zabeležil avstrijski tisk z veliko pozornostjo. Casniki zlasti poudarjajo izjavo državnega tajnika Koče Popovića, da se bo Jugoslavija kmalu pridružila državni pogodbi in tako priznala mejne med obema deželama.

Vladna »Wiener Zeitung« povzema besede državnega tajnika, da je Jugoslavija pripravljena na vseh področjih še bolj aktivno sodelovati s svobodnim, neodvisnim in prijateljskim avstrijskim narodom. Socialistična »Arbeiter

Zeitung« objavlja izjavo Koče Popovića in posebej poudarja željo Jugoslavije po nadaljnji poglobitvi stikov med obema deželama ter njeno pripravljenost, da prizna sedanje meje, kakor tudi prepričanje, ki ga je izrazil Koča Popović v zvezi s priznanjem pravice Jugoslavije do bivše avstrijske imovine na jugoslovanskem ozemlju. »Arbeiter Zeitung« povzema besede državnega tajnika, da bo moč na podlagi širšega gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Avstrijo najti praktično pot, ki bo zadovoljila koristi obeh dežel.

Avstrija: Ze zdavnaj nisem čula tako ubrane pesmi

Z VSEH STRANI SVETA

OZN

OBE STRANI STA KRIVI

Tel Aviv, 18. maja (AFP). Komisija OZN za premirje v Izraelu je danes obdvojila Izrael in Izrael zaradi incidentov, ki so se pripetili 15. aprila. Tega dne so z neke egiptske postojanke streljali na izraelsko patroljo, izraelska patrolja pa je streljala z metalci min. Komisija je sprejela dve resoluciji, v katerih je rečeno, da sta Izrael in Egipt krivi za sporazum o premirju.

VELIKA BRITANIJA

NAD 1400 KANDIDATOV

London, 17. maja (Reuter). Včeraj je bilo končano postavljanje strankarskih kandidatov za parlamentarne volitve, ki bodo 28. maja v Veliki Britaniji. Vse stranke so postavile

Z zasedanja Svetovne zdravstvene organizacije

Mexico, 17. maja (AFP). Večje število delegatov na VIII. zasedanju Svetovne zdravstvene organizacije je podprlo zahtevo sudanskega predstavnika dr. Felixa Hurtada, naj organizacija zavzame svoje stališče nasproti Salkovemu cepivu proti otroški paralizi.

Na zasedanju so se lotili tudi vprašanja boja proti tuberkulozi. Delegati so zahtevali, naj organizacija poveča napore za zatiranje te bolezni. Indijski delegat je poudaril, da je boj proti tuberkulozi nadvse pomemben za njegovo deželo, v kateri je ta bolezen zavzela nesluhen obseg. Predlagal je, naj bi razen s cepivom BSG dopolnili boj proti tuberkulozi s kemijsko terapijo, ki je

skupno 1409 kandidatov. Razdeljeni so takole: konservativna stranka 624, laburisti 620, liberalci 110, komunisti 17, skrajni irski nacionalisti 12, valeski nacionalisti 11, škotski nacionalisti 2, irski laburisti 1, neodvisna laburistična stranka 2, in neodvisni 9 kandidatov.

PRED NOVO STAVKO

V PRISTANIŠČIH

London, 17. maja (AFP). Britanski minister za delo Walter Monokton je prekinil svojo predvolilno kampanjo, da bi proučil nevarnost stavke pristaniških delavcev v Londonu, Liverpoolu, Manchesteru in Hullu, ki je njih nacionalni sindikat sklenil, da pristavski delavci od 22. maja dalje ne bodo delali.

DAŠNJAKI V ARMENIJI

Moskva, 17. maja (AFP). Glasilo CK KP Armenije »Komunist« je danes opozorilo na budnost sprislo delovanj starih dašnjakov, ki se baje še niso nehali boriti proti sovjetskemu režimu. Stranka dašnjakov — armenjskih separatističnih nacionalistov je bila ustanovljena konec XIX. stoletja. Bili so na krmlju od l. 1918. do 1920, ko so jih strmoglavili Sovjeti. »Komunisti« izjavljajo, da sedaj vsi pristavski delavci kot agenti tujih obveščevalnih služb in kot teroristi proti Sovjetski zvezi in ljudskim demokracijam.

TUNIZIJA

ZARADI NEUSTREZNIH POROČIL

Tunis, 18. maja (AFP). Francoske oblasti so zaplenile tisk »Saut el Amal«, glasilo Generalne unije tunijskih delavcev, ter večerajšnje številko dnevnika »Actions«, ki je na strani »Neodstare« obnašala sva objavo o obsestnem neustreznem članku o invaziji v Siriji. V ta isti in-

dentih je bil nek tunijski delavec ubit, štirje drugi pa so bili ranjeni.

CIPER

PROCES PROTI GRŠKIM NACIONALISTOM

Pafos (Ciper), 17. maja (AFP). Davi se je začela v Pafosu sodna obravnava proti 64 Grkom s Cipra, obtoženim, da so se nezakonito zbrali po incidentih, ki so izbruhnili 16. maja po sodni razpravi proti 13 Ciprcanom, obtoženim, da so hujskali na državljansko vojno.

CEJLON

TEŽAVE V TRGOVINI Z EGIPTOVOM

Colombo, 17. maja (AFP). Egiptski zunanji minister Mahmud Fauzi se je danes razgovarjal s celjskim ministrom za trgovino Koreom. Tamu je razložil težave, ki jih ima cejlonska trgovina v Egiptu. Korea je poudaril, da egiptska vlada ne daje zlepa dovoljenja za uvoz cejlonskega čaja, glavnega blaga, ki ga Cejlon izvažava, v skladu z določbami sporazuma med obema deželama.

KAMBODŽA

AMERIŠKA VOJAŠKA POMOČ

Washington, 18. maja (AFP). Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo, da so ZDA in Kambodža sklenile v Pnom Penhu sporazum o ameriški vojaški pomoči Kambodži. Sporazum določa, da bo posebna skupina Američanov v Kambodži svetovala, kako naj se pomoč porabi. S tem sporazumom naj bi se okrepilo sodelovanje med Kambodžo in ZDA.

JUŽNA KOREJA

PROTEST

Tokio, 18. maja (AFP). Poveljstvo obojnih sil OZN na Koreji je pri glavnem štabu severnokorejske vojske protestiralo zaradi streljanja obalnih baterij na južnokorejske ribiške čolne v zalivu Hežu. Pri tem je bilo ubitih 6, ranjenih 9 ribiškov in poškodovanih 13.

Naloge sovjetske industrije

Bulganin o sedanjih ravni posameznih industrijskih panog in njih tehnični izpopolnitvi

Moskva, 17. maja. Predsednik sovjetske vlade maršal Bulganin je govoril na konferenci industrijskih delavcev o ukrepih za zagotovitev poleta industrije na podlagi najnovejših uspehov znanosti in tehnike.

V govoru, ki ga je prenašala agencija TASS, je maršal Bulganin omenil, da se razvija težka industrija v Sovjetski zvezi množičnih dežel. Rekel je, da se bo letos povečal v primerjavi z letom 1950 za 80%. Tako se bo proizvodnja v primerjavi z letom 1940 potrojila. Maršal Bulganin je rekel, da so zdaj dani ugodni pogoji za izpolnjevanje petletnega plana, omenil pa je tudi gospodarskih panogah. Nastale so zaradi nesprejemljivega stališča složnega miru, malomarnosti in domišljavosti, ki je zanj odgovornih precej voditeljev v posameznih podjetjih. Hkrati so te nezadostnosti tudi posledica pridobitne uporabe tehničnih petrolejskih industrij.

Bulganin je omenil, da kmetiška in kovinska industrija še

nista dosegli sodobne tehnične ravni, strojna industrija pa še zmeraj izdeluje slabše stroje, kakor tovarne v tujini.

Na koncu je Bulganin izjavil, da bi lahko našli zdravilo za vse te pomanjkljivosti samo v »najodločnejši uporabi tehničnih izumov in v modernizaciji industrijske opreme.«

Kritika dela v lesni in premetovni industriji SZ

Moskva, 17. maja. (Tanjug). Glasilo CK KP SZ »Komunist« izraža nezadovoljstvo spriču nezadostnega povečanja delovne storilnosti v prvih štirih letih zadnjega petletnega plana. Delovna storilnost naj bi po planu narasla do konca leta za 50%, dejansko pa je narasla samo za 33%. »Komunist« kritizira zlasti ministrstvo za lesno industrijo, češ da slabo izkorišča sedanjo tehniko, in ministrstvo za premetovno industrijo, ker gre zaradi nezadostnega izkoriščanja tehnike v izgubo letno več milijonov ton premoga. Četudi so ministrstvo za lesno industrijo kritizirali na seji Vrhovnega sovjeta in se je ministar zavezal, da bo poskrbel za zboljšanje dela, doslej v ministrstvu še niso ničesar ukrenili.

Revija poudarja, da nastajajo zaradi »nihajočega« dela v številnih industrijskih panogah izpadki, da se slabša kakovost ter da naraščajo stroški. Od vseh odgovornih ljudi terja, naj odpravijo takšne pomanj-

Letošnji odkup in cene češenj

Odkup bodo letos skoraj v celoti prevzele splošne kmetijske zadruge. — Celoten pridelek v goriskem in koprskem okraju cenijo na približno 6,5 milijona kg

Nova Gorica, 17. maja. — V prostorih Trgovinske in gostinske zbornice je bilo danes posvetovanje o letošnjem odkupu in cenah češenj, ki so se ga udeležili tudi zastopniki odkupnih podjetij sadno-likerskega kombinata »Fructal« iz Ajdovščine, Okrajne združene zveze ter Sveta za gospodarstvo.

Letošnji pridelek češenj bo nadpovprečen ter bo v goriskem in koprskem okraju znašal približno 6,5 milijona kilogramov. Izvozna podjetja »Slovenija-sadje«, »Flores«, »Voće-Zagreb«, »Sadje-Gorica« ter »Sadje-Kranjska« bodo odkupila menda okoli 4.000.000 kg češenj; 1.450.000 kg za izvoz ter 2.580.000 kg za domačo potrošnjo. Razen tega bo sadno-likerski kombinat »Fructal« iz Ajdovščine odkupil za izvoz 400.000 do 600.000 kg češenj najboljšee kakovosti, ki jih bodo sproti predelali v razne sokove, žganje, džemove itd.

Najvišje odkupne cene bodo letos po splošnem mnenju ugodne tako za kmetovalce kot za potrošnike. Splošne kmetijske zadruge, ki bodo letos prvič skoraj v celoti prevzele odkup, bodo češnje najboljše kakovosti, namenjene za izvoz, plačevale po 50 din za kg; drugovrstne, vendar tudi prebrance, za domačo potrošnjo do 30 din ter slednjiče češnje tretje vrste za industrijsko predelavo do 15 din za kg. Te odkupne cene bodo začele veljati v ponedeljek, 23. maja. Neprebranih, nagnitih ali kako drugače poškodovanih češenj letos ne bodo odkupovali, ker zanje na trgu ni kupcev, industrijska predelava pa se spriče visoke cene embalaže ne izplača. Vsa podjetja se morajo strogo ravnati po dogovorjenih odkupnih cenah, ker bodo sicer kaznovana.

Izvozna podjetja bodo splošnim kmetijskim zadrugam priznala pri prvovrstnih češnjah 2 din, pri drugovrstnih 1,5 in tretjevrstnih 1 din marže pri kg. Kupci pa bodo morali razen tega za vsak kg odkupljenih češenj prispevati od 1 do 2 din v tkzv. »fond škropljenca«. Iz tega fonda namreč financirajo škropljenje proti nevarni češnji muhi, ki se je po vojni zlasti v Brdih nevarno razširila. Prav sedaj je v teku škropljenje dreves, za kar je tudi Okrajni ljudski odbor dodelil 600.000 din.

Glede na to, da je izvozni koeficient na deviznem obračunskem mestu trenutno 588 din za en dolar ter da so stroški odkupa češenj precej visoki, kaže povečati koeficient vsaj na 1,6 dolarja. Za eno tona češenj bo namreč moč v izvozu iztržiti največ do 100 dolarjev. Ta predlog so odkupna podjetja že poslala pristojnim organom pri Zvezni zunanjetrgovinski zbornici, vendar doslej še ni odgovora. Ker bodo prve češnje začeli izvažati že v petek, je nujno zadevo čimprej urediti.

M. D.

Posavski muzej v Brežicah v Tednu muzeja stalno odprt

Teden muzejev, ki se je začel v nedeljo, je letos posvečen spomenikom narodnoosvobodilne vojne in je tako združen s števil-

Stolp brežiškega muzeja, kjer ima prostore tudi Posavski muzej

nimi prireditvami v počastitev 10. obletnice osvoboditve. Posavski muzej v Brežicah, ki hrani v brežiškem gradu dragocene dokumente iz let NOB, bo te dni stalno odprt, njegovo vodstvo pa je skupinskim in šolskim obiskovalcem na razpolago s strokovnimi razlagami. Številne šole bodo obiskale muzejske zbirke v Brežicah, kjer bo v razstavnih dvoranah muzeja posebna razstava dokumentarnega in slikovnega gradiva spodnjeposavskih prvoborcev. Muzejsko gradivo je te dni razstavljeno tudi v izložbah nekaterih brežiških trgovin, v kinu pa vrtijo film »Krvava pot«.

Lepi uspehi mladinskih organizacij

V Sevnici je bila v nedeljo konferenca mladine bodoče sevniciške občine, katere so se udeležili člani OK LMS, predsednik OLO Krško Tone Zupančič in predstavniki sevniciških organizacij. Mladina se je na konferenco pripravila z obsežnim političnim in organizacijskim delom, v katerem so mladinske organizacije razvile vsestransko živahnost. Zlasti lepe uspehe so organizacije dosegle s kulturnoprosvetnim delom na Blanci, v Gabrijelah, Telčah, Boštanju in Sevnici. Na konferenci so se pomenili o najvažnejših nalozah mladinske organizacije, o sodelovanju mladine pri proslavljanju 10-letnice osvoboditve, ki bo trajalo vse do 29. novembra 1955, zlasti pa o vzgoji mladinskih kadrov in raznovrstnih oblikah dela v organizaciji. Izvoljen je občinski komite LMS in delegati za okrajno konferenco mladine, Mladinska občinska konferenca je bila v nedeljo tudi v Brežicah.

piski iz raznih taborišč, osebni predmeti izselencev in podobni predmeti, ki zaslužijo, da bi jih v posebni sobi ohranili kot stalno lokalno muzejsko zbirko.

Člani Zveze borcev skrbe za otroke padlih

Zveza borcev občine Videm-Krško je imela v petek zvečer na Vidnu množični sestanek, na katerem je bilo čez 100 članov organizacije. Delegat na III. kongresu ZB NOV prvoborec Franc Dragan je zbranim poročal o poteku in vsebini kongresa in o vtihih s potovanja v taborišče smrti v Mauthausnu. Člani so se nato pogovorili o prispevku ZB v proslavljanju desetletnice osvoboditve. Predsvem bodo še bolj kot doslej skrbeli za otroke padlih tovarišev. Še ta mesec bodo obiskali vse te otroke, jih obdarili s šolskimi in ostalimi potrebščinami ter se pogovorili z njimi, starši oz. njihovimi rejniki o vsem, kar je za izboljšanje teh otrok važno. V juniju bodo organizirali sestanek vseh staršev padlih borcev, z anketno pa bodo zbrali podatke o socialnem stanju članov Zveze borcev. O spomeniku padlih borcev se v Krškem govori že več let. Zdaj je organizacija sklenila, da bodo v mestu postavili spomenik prvim desetim talcem, padlim julija 1941 v Dobravi, v Brestnici pa naj bi stal spomenik vsem izseljencem, ki so morali leta 1941 skozi takratno rajhenburško zbirno taborišče v tujino.

Razstava dokumentov NOB na Bizeljškem

Prav lepo in zanimivo, čeprav na zunaj skromno razstavo dokumentov iz let NOB, zlasti pa iz izseljeništa, so organizirali tudi na Bizeljškem v zadržnem domu. Zveza borcev je s sodelovanjem ostalih organizacij zbrala med bivšimi izseljenci mnogo dragocenih dokumentov, ki pričajo o fašističnem nasilju in zločinih, ki so jih Nemci z izseljevanjem povzročili Slovincem. Pretresljiva so pisma talcev, za-

Pionirsko slavje ob 10-letnici osvoboditve v Lenartu

Pionirji in pionirke lenarškega sektorja, iz okolice bodoče komunne Lenart v Slov. goricah, se že daljši časa marljivo pripravljajo na Pionirski dan, ki ga bodo še posebno svečano proslavili v počastitev desete obletnice osvoboditve in 63. rojstnega dne maršala Tita. Kot smo obveščeni, bodo prišli v Lenart v nedeljo, dne 22. maja pionirji in pionirke iz 10 šol, in sicer: iz Lenarta, osnovne šole in nižje gimnazije, iz Cerkevčaka iz osnovne in nižje gimnazije ter iz osemletnih šol: Zg. Ščavnica, Jurjevski dol, Jakobski dol, Voličina, Gradišče in Benedikt. Torej prav iz vseh krajev iz osrčja Slovenskih goric. Že na predvečer bodo v Lenartu izstrelili na čast našim pionirjem

več barvnih raket, na praznik pa bodo že zgodaj po Lenartu odmevali koraki in pesmi naših pionirjev, ki se bodo zjutraj zbrali k skušnjam za popoldanski telovadnik in pevski nastop. Prireditelji v Lenartu pa so pripravili pionirjem lutkovno igrice Zogica-Nogica ter otroški film, razen tega pa bo Radio Maribor posnel na trak več pionirskih pesmi. Popoldne pa se bo vila izpred gimnazije povorka na telovadišče, kjer bo nato telovadni in pevski program. Posebnost nastopa bo tudi nastop združenih pionirskih pevskih zborov iz vseh 10 pionirskih odredov tega sektorja, ki bodo zapeli tri zborne pesmi v dar maršalu Titu ob njegovem rojstnem dnevu.

J. T.

Drobne iz Lendave

Lendavska okolica se že daljši čas pripravlja na proslavo 10. obletnice osvoboditve, ki bo v Lendavi od 4. do 12. junija. Ob tej priložnosti bodo v Lendavi gospodarska in živinorejska razstava. Preko tedna bodo številne kulturne prireditve. Kjer bodo nastopali člani DPD Svobode. Kot gostje pa bodo sodelovali tudi člani KUD Karlo Mrazovič iz Marakega Središča.

Minuli teden je bilo v Lendavi dokončno urejeno otroško igrišče. Pred nedavnim pa je mesto dobilo tudi park, ki je sicer po obsegu zelo majhen, vendar zato tembolj potreben.

Občanom Turnišča je zasvetila električna luč

Zadnje nedelje so slavili občani Turnišča svoj občinski praznik. Ob tej priložnosti je v vasi tudi prvič zasvetila električna luč, katero so se potegovali v njihovi občini že več let. Tako se je to pot zbralo vse; staro in mlado. Ze v zgodnjih urah pa je Turniščane prebudila godba na pihala DPD Svobode iz Lendave, ki je bila gost občanov. Dopoldne so se občani in okoličani zbrali pred poslopjem občinskega ljudskega odbora, kjer je bil svečani del proslave. V imenu občine je pozdravil zbrane predsednik tovarniš Nemec, ki je govoril o uspehih, ki so bili doseženi v njihovi občini v letih po osvoboditvi. Med gosti je pozdravil Turniščane član iniciativnega odbora SZDL za lendavskega komunno tov. Jože Varuga. Siedil je program s sodelovanjem mešanega pevskega zbora iz Turnišča in godbe na pihala DPD Svobode iz Lendave. V popoldanskih urah pa so bila športna telovadnja, nogometni turnir, ki so se ga udeležila nogometna moštva iz Turnišča, Rakičana, Dobrovnik in Nafta II. iz Lendave.

Pismo iz Jurjevškega dola

Srednje velika vasica v prijazni kotlinici med Velko in Bobovnico — Jurjevski dol — se je za letošnjo deseto obletnico kar dostojno pripravila. Na obletnico dneva zmage so igralci domačega KUD dobro zaigrali borove »Razirgance«, ki so zadovoljili številno občinstvo. Dopoldne istega dne pa so v šolski učilnici odprli »Razstavo slovenske knjige in tiskane«, ki je bila enako dobro obiskana. Kakor so nam povedali pri domačem KUD, je ta »Razstava« bila le zaključek letošnje mladve bogate knjižne akcije ob proslavi desete obletnice osvoboditve v tem kraju. V vsem šolskem okolišju so nabrali nad 20 tisoč dinarjev, razen tega pa so dale razne ustanove, organizacije in KZ še 22.000 din, za kar so obogatili pionirsko in ljudsko knjižnico v Jurjevškem dolu za 500 lepih knjig, ki so jih na Dan zmage razstavili.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli Jože Lavrič, doma iz vasi Travnik pri Loškem potoku; Janez Mežgac, star 69 let, doma iz Trsta; Jože Komlanec, doma iz Jerman vrha pri Krškem; Lojze Nečimer, star 65 let, doma iz Rake pri Krškem in Janez Kozlevar, star 72 let. Razen naših so umrli v West Newtonu Bernard Potočnik, star 84 let, doma iz Zabukovice na Stajerskem; v Lloydvilleu Jože Matičič, star 74 let, doma in Unca pri Rakeku.

Z občnega zbora rezervnih oficirjev okraja Celje

V nedeljo je bila v Celju letna skupščina Združenja rez. oficirjev za bodoči celjski okraj. V imenu okrajnega komiteja ZKS in Okrajnega odbora SZDL je skupščino pozdravil tov. Jakob Zen, član Zveznega izvršnega sveta tov. Franc Leskošek-Luka je bil zbranim delegatom poslal brzojavko z željami, da bi skupščina uspešno delala. S skupščine je delegacija rez. oficirjev odnesla venec na grobnico narodnih herojev ob komemoraciji, ki je bila, ko je skupščina zasedala.

Ze iz poteka same skupščine je bilo razvidno, da so organizacije rez. oficirjev dosegle posebno lani zavidljive uspehe. Iz poročil posnemamo, da je delo v celjski organizaciji posebno dobro steklo lani, ko se je odbor razdelil na 6 pododborov. V Celju je v organizacijo vključenih 88% rez. oficirjev. Ob pomoči oficirjev celjske garnizije je bilo lani v Celju 31 strokovnih vojaških predavanj, katere so rezervni oficirji v velikem številu obiskovali.

Šoštanjski odbor združenja je lani dosegel tudi lepe uspehe. Težišče dela je snelo na pododborih, ki so ob pomoči okrajnega združenja delali samostojno. Najboljša sta bila pododbor v Šoštanju in Velenju, medtem ko je delo nekoliko stalo v Nazarju in Ljubnem zaradi razsežnega terena in pomanjkanja prostorov. Vendar so tudi tu imeli kar precej predavanj.

Tudi v celjskem okraju so lani organizacije rez. oficirjev dosegle lepe uspehe. Predavanja so bila bolj sistematična in dobro pripravljena. V organizacijo so vključeni skoraj vsi rezervni ofi-

cirji. Najboljša pododbor sta v Vojniku in Štorah, kjer so razen rednih predavanj organizirali tudi praktične vaje. V Štorah so n. pr. uspešno izvršili »napad na Svetino«. Pododbor na Polzeli in v Sentjurju pa bosta morala krepkeje zagrabit za delo ter odpraviti brezbrilnost, ki je doslej vladala v teh dveh organizacijah. V vseh pododborih na področju bivšega celjskega okra-

ja je bilo lani povprečno okoli 20 strokovnih vojaških predavanj. Praktični vaj je bilo pa vsega 5, kar je za uspešno izpolnitev rezervnih oficirjev občutno premalo.

Novoizvoljeni 25-članski odbor se je po skupščini sestal in iz svoje srede izvolil 9-članski sekretariat, za predsednika je bil izvoljen tov. Ivan Divjak, za tajnika pa tov. Škerlj. — ma —

SPORT IN TELESNA VZGOJA

XXI. KOLO PRVE ZVEZNE LIGE

BORBE ZA OBSTANEK

Prvenstvene tekme XXI. kola zvezne lige, ki so bile minul teden odgojene zaradi mednarodne tekme s Škotsko, bodo odigrane danes popoldne. V tem kolu ni večjih tekem, v središču pozornosti so tekme med moštvi, ki se bora za obstanek v ligi. Najvažnejši tekmi sta Radniški — Vardar in Zeleznikar — Vojvodina. Izid današnjih tekem utegne biti za prva tri moštva usodnega pomena. Beograjski Radniški ima do konca prvenstva zelo neugoden razpored tekem. Če ne bo premagal Vardarja, so bo njegovo upanje, da ostane v ligi, precej zmanjšano. Skopski nogometaši imajo namreč lažje nasprot-

nike, s katerimi se bodo pomerili na svojem igrišču: Proleterja, Lokomotivo in »Zagreb«. Radniški bo imel edino lažjo tekmo z Zeleznikarjem v Beogradu. Zeleznikar je v podobnem položaju kakor Radniški. Kar zadeva Lokomotivo, je njena usoda malone že zapetena. Danes se bo v Zagrebu pomerila s Hajdukom.

Današnje tekme so pomembne tudi z avloj tega, ker jim bodo prisostvovali zvezni kapetani in njegovi pomočniki, da bi lahko izbrali kandidate za reprezentanco, ki se bo 29. maja pomerila v Turinu z italijansko reprezentanco.

L. L.

Določena italijanska reprezentanca

Rim, 17. maja. (AP) Italijanska nogometna federacija je določila 15 igralcev, izmed katerih bo sestavila reprezentanco za tekmo z Jugoslavijo, ki bo 29. maja v Turinu. To so: Ballaci, Pivatelli, Ciappella, Magnini (Fiorentina), Giacomazzi (Inter), Boniperti, Ferrario, Viola (Juventus), Bergamaschi, Frigani (Milano), Galii, Pandolfini (Roma), Lovatti, Molitrazio (Torino), Menegotti (Udinese).

NAMIZNI TENIS 19 moštev na prvenstvu Kranja

Pred dnevi je bilo zaključeno predtekmovanje v namiznoteniški ligi za prvenstvo Kranja. 19 moštev sindikalnih podružnic in šol je tekmovalo v treh skupinah. Za moštva niso smeli nastopiti znani kranjski igralci, tako da so prišli na račun oni, ki se za namizni tenis zanimajo, pa redno ne trenirajo.

V prvi skupini je zmagal Inteks I. 5, pred Puškarsko šola I. 5, I. gimnazija 4, Iskra 3 itd.

V drugi skupini so se moštva razvrstila takole: Studentje I. 6, II. gimnazija 5, Inteks II. 4, Zdravstveni dom 3, Gumarska šola 3 itd.

V tretji skupini je prvo mesto osvojil »Partizan« I. Strazišče s 3 točkami »Partizan« II. 3, Puškarska šola II. 3, Industrijska šola Iskra II. 2 in Ključavničarsko brez točk.

V finalu igrajo: Inteks I., Puškarska šola I., II. gimnazija, Studentje in »Partizan« I.

ATLETIKA »Ljubljana« in Odred vodita

Prvo kolo zvezne mladinske atletske lige je že za nami. Ker nimamo podatkov o tekmoivanju v drugih republikah, bomo na kratko pregledali vrstni red slovenskih klubov.

Pri mladincih je na četu lestvice »Ljubljana« pred Odredom. Tudi mesta ostalih klubov na lestvici so realna. Pri mladincih je s precejšnjo prednostjo v vodstvu ekipa Odreda. Prijeto so presenetile tudi atletinje Branika in Svobode. Več pa smo sicer odkovali od ekip Ključavničarja in »Maribora«.

Mladinci: »Ljubljana« 16994, Odred 15951, Ključavničar 14456, »Maribor« 13971, Svoboda 12329, Branika 11891 točk.

Mladinke: Odred 10130, Branika 9972, Svoboda 9164, »Maribor« 8929, Ključavničar 8698, »Ljubljana« 7829.

VESTI IN DOGODKI

V nedeljo nastop na Taboru

Telesnoizvozna družina »Partizan« Tabor bo priredilo v nedeljo, 22. maja ob 16. uri javni telovadni nastop ob desetletnici osvoboditve. Nastop bo na prenovljenem letnem telovadišču na Taboru.

TVD »Partizan« Narodni dom bo razvil društveni prapor

TVD »Partizan« Narodni dom bo imel svoj društveni nastop 4. junija ob 18. uri na letnem telovadišču v Tivolju. Ob tej priložnosti bo tudi razviti društvenega prapora.

Konferenca Zveze športov Beograd, 17. maja. Konferenca Zveze športov Jugoslavije bo 15. junija letos v Beogradu.

VATERPOLO Junija Beograd — Bukarešta

Beograd, 17. maja. Tekma med vaterpolo reprezentancama Beograda in Bukarešte bo 25. in 26. junija v Bukarešti.

BOKS Don Cockell ni uspel

San Francisco, 17. maja. (AP). Svetovni boksaški prvak v teški kategoriji Rocky Marciano je sinoči v San Franciscu ohranil naslov; v deveti rundi je premagal s tehničnim knock-outom angleškega prvaka Don Cockella.

TENIS Rosewall najboljši avstralski igralec

Melbourne, 17. maja. (AP). Na lestvici desetih najboljših avstralskih

Tekmovanje za Davisov pokal

V II. kolu tekmovanja za Davisov pokal v evropski coni je Danska premagala v Kopenhagnu Afriko s 3:2. Na Dunaju je Anglija premagala Avstrijo s 4:1.

Italija vodi v dvoboju z Nemčijo s 3:0. Italija se je že uvrstila v III. kolu, v katerem se bo pomerila z Dansko, Anglijo z Indijo, Francija s Švedsko in Čile z Belgijo.

Šahovski turnir v Lescah

V proslavo 10-letnice osvoboditve in rojstnega dne maršala Tita je bilo v Lescah moštveno šahovsko tekmovanje, katerega so se udeležila osemčlanska moštva z Bleda, Lesc, Gorji in Radovljice. Zmagali so radovljiški šahisti s 17 točkami pred Lescami 13,5, Gorjani 11 in Bledom 6,5.

Prvenstvo mariborskih sindikalnih podružnic

Na prvenstvu mariborskih sindikalnih podružnic je sodelovalo 20 šest-članskih moštev.

Po večtedenskem tekmoivanju je v finalu prepričevalno zmagalo moštvo Delavnice železniških vozil »Boris Kidrič« s 44 točkami od 54 možnih. Na naslednja mesta so se uvrstila tito moštva: Elektra 34, Metalna 31, Mariborska tiskarna 30,5, Hidromontaža 28,5, MLO, Tovarna avtomobilov 25,5 itd.

Navedena moštva so se uvrstila v finalno tekmovanje za letošnje sindikalno prvenstvo Slovenije.

Tekmovanje je vzorno vodil Edo Masten.

Komisija za razpis direktorskih mest pri OLO Sežana RAZPISUJE

mesto direktorja

uvozno-izvoznega podjetja »Jadram« v Sežani

Pogoji: Komercialist s fakultetno izobrazbo in najmanj 5-letno prakso v zunanjetrgovinskem poslovanju. Ekonomist s fakultetno izobrazbo in najmanj 5-letno prakso v zunanjetrgovinskem poslovanju.

V poštev pridejo tudi kandidati, ki nimajo zgoraj navedene šolske izobrazbe, v kolikor imajo potrebne pogoje za vodstvo uvozno-izvoznih podjetij ter obvladajo tuje jezike, predvsem italijanski jezik.

Plača po tarifnem pravilniku.

Pismene ponudbe z življenjepisom in dokazili o dosežanjem službovanju je treba poslati

tajništvu Okrajnega ljudskega odbora Sežana do 25. maja 1955.

Komisija za razpis direktorskih mest pri OLO Sežana 1827

PRODAMO:

- stroj za drobljenje kosti komplet, z elektromotorjem
 - centrifugo z bobnom iz Cr-Ni jekla in elektromotorjem
 - stroj za mletje loja 1000 kg/W, z elektromotorjem
 - trovaljčnik za piliranje s kameninastimi valji
 - tovorni avtomobil »Steycr« nosilnost 1,5 tone — vse v zelo dobrem stanju
- TOVARNA »ZLATOROG« — MARIBOR

DVOMI IN RESNICA

V »NAŠIH RAZGLEDIH«

Nič ni lažjega kot takole stališče: Sem izobraženec in kulturni delavec. Zato ni moja stvar, da bi se zavzemal za socialistične družbene oblike. Dediščina, ki sem jo prevzel od evropske kulture, je dvom. Dvom kot absolutna vrednota. V tem sem dlje od Montaignejeve skepse in Descartesovega dvoma, dije, kot je bil Marx z znano maksimo o dvomu. Dvom teh je iskal potrdilo v revoluciji, meščanski in proletarski. Bil je torej nedosleden, samo metoda. Za mene je dvom metoda in vsebina. Naj si drugi belijo glave, kako bi gradili socializem in socialistične oblike in kakor koli že govori v svojem nekulturnem aktivističnem jeziku. Moja naloga je, da najdem napake, resnične ali namišljene, in da potem z moralno pozo ali duhovito domislitno obsodim ali osmejim aktivistične napore. Naj le drugi gradijo. Lepše je stati ob strani, oborožen z dvomom in »Našimi razgledi«.

Takšna podoba slovenskega izobražencega seveda ni resnična. Uveljavlja pa se kot idealni tip v »Naših razgledih«. Res, ta tip ima duha, toda le malo duhovne odgovornosti, vselej verjame v to, s čemer najbolj vzbuja vero, vero v samega sebe. Ni to vsa resnica o časopisu, ki bi veljala za vsa stališča, pač pa tista, ki je posebnost »Naših razgledov«. In ta posebnost je značilna.

Zadnja številka štirinajstodnevnik (leto IV., št. 9 z dne 14. V.) ni najbolj izrazita. Manjka vsaj Vajkart. Objavlja pa vendarle nekaj mnenj, ki ni mogoče mimo njih in ki vzpodbujajo k razmišljanju o podobi časopisa izobražencev.

Prvi primer je odgovor univerzitetnega profesorja dr. Andreja Zupančiča na vprašanje, kaj si predstavlja pod enotno obvezno šolo in ali je moralni pouk kot poseben predmet v šoli potreben. Odgovoril je:

»1. Na vrtnarstvo se sicer ne spoznam, vendar sem imel tako demokratično idejo, da sem jo brez odlaške zaupal prijatelju vrtnarju: kaj če bi uvedel za vse posevke enotno prst? Ekonomično in pravilno — enaki pogoji za vse. Če bi se kakšen grmič slabše razvijal — sam si je kriv!«

Prijatelj je kot napreden duh takoj doumel načelno važnost zamisli in bil voljan, da jo preizkusi. Samo nekaj je omenil, da bom moral morebitno škodo poravnati jaz...

V vrtnarstvu je torej stvar jako kočljiva. No, v šolstvu je pa dosti preprosteje: to gre samo za mlade ljudi — kar poskusimo! In to brez skrbi, saj gre itak za načelo, ki je edino socialistično.

2. soče po izkušnjah zadnjih nekaj tisoč let, je moralni nauk kot poseben predmet nemoralen.« Tudi to mnenje v anketi prejšnja redakcija »Naših razgledov« kot izraz »skrb, poglobitve, znanja in realnega gledanja iz praktične izkušnje« (dodajmo še: zadnjih nekaj tisoč let). Je pa seveda vse kaj drugega. Dr. Zupančič se spozna na vrtnarstvo prav tako kot na šolo in otroke. Pa združuje vse to svoje znanje in nam nudi modrost vrtničarja in njegovo obzorje v družbenih vprašanjih. Posadil bo pesnico v prst in pesek. Ko na pesku ne bo uspevala, bo obsodil seme.

Prav tako in še z isto priliko so apologeti razredne družbe »zadnjih nekaj tisoč let« opravičevali razredno delitev družbe. Torej se dr. Zupančiču ni prav nič bati, da bi bil nezvest evropski kulturni tradiciji in za svobodumne duhove preveč socialističen. Saj danes res že vsak priznava njegovo etiko, da je nemoralno, če graščak ubije tlačana. Gre samo za to, da eni obsojamo tlačanstvo sploh, drugim pa je

razlika upravičena. Saj ne gre, da bi vsi ljudje rastle iz iste prsti. In zato se pač strinjamo, da je takšen moralen pouk po izkušnjah zadnjih tisoč let nemoralen. Tako imajo tudi vrtničarske sentence svojo realno vsebino.

Drug primer je način, kako redakcija »Naših razgledov« (članek namreč ni podpisan) obravnava delo upravnih odborov umetniških ustanov. Gre sicer za primer »Pisane žoge« in upravnega odbora Mestnega gledališča v Ljubljani, toda redakciji gre, kot

sestavljajo zgolj ljudje s kulturnega in umetniškega področja, nima vseh kvalifikacij in ne dovolj usposobljenosti za trezno, kritično presojo nekega umetniškega dela. (V istem članku pa nekajkrat to sposobnost pripisuje publiki nasploh.) Da bi upravni odbor diskvalificiral, trdijo, da upravni odbor ne ve niti tega, kar se uči vsak gimnazijec, da namreč ni mogoče o nekem delu razpravljati posebej z umetniškega in posebej z idejno estetskega stališča, da se upravni odbor Mestnega gledališča zato ni spu-

vsem idejna kritika. Ta pa je sestavni del umetniškega dela. Torej jih boli samo idejna kritika z nekega določnega stališča. Tu pa se nedvomno razhajamo.

Upravni odbori po mišljenju »Naših razgledov« ne bi smeli razpravljati o repertoarju, ker nimajo niti toliko kvalifikacij in sposobnosti kot publika. Repertoar je stvar dramaturga. Samo njemu je lahko zaupano sestavljanje repertoarja, kot pišejo. Potemtakem imajo upravni odbori samo to nalogo, da skrbijo za materialna sredstva gledališča. Za kaj jih bo gledališče uporabljalo, to ni več stvar upravnih odborov. Ti so kompetentni in sposobni, da se trudijo za materialna sredstva gledališča, niso pa kompetentni, da bi obravnavali njihovo delo. Upravni odbori so družbeni organi, del v sistemu demokratičnega mehanizma socialistične družbe. Torej se vsiljuje, čeprav ni napisan, tale sklep »Naših razgledov«: umetnost je od družbe neodvisna, družbeni organi v kulturnih ustanovah so odveč.

Omejil sem se na dva članka zato, ker nazorno dokazujeta mnenje, ki sem si ga ustvaril v teh letih, kar izhajajo »Naši razgledi« in ki sem ga skiciral v uvodu.

Od kod težnja po absolutizaciji dvoma v tistem delu slovenskih izobražencev, ki so »Naši razgledi« njihov izraz?

Sodim, da pomeni socializem idejno enotnost družbe, in sicer idejno enotnost, ki ji je osnova dialektična misel o razvoju v protislovjih. Prav v tej ideji je negacija idejnega totalitarizma, kot ga je vzdrževala Cerkev v srednjem veku, totalitarizma, ki misel reducira na molitev, spoznanju pa predpisuje meje in probleme. Upravičena bojazen pred takšnim totalitarizmom (in idejni totalitarizem je tudi birokratično izmaščevanje socializma) pa se v »Naših razgledih« izraža le v negativni obliki, v bojazi pred družbo, v bojazi pred razvijanjem novih oblik, ki enemu družbenemu sloju odvzemajo monopol na misel in duhovno delo.

Proti takšnemu zgolj kritičnemu stališču nekaterih izobražencev pa bi bilo treba postaviti drug, ustvarjalni program, če naj bo boj proti idejnemu totalitarizmu uspešen. Negativna stališča »Naših razgledov« utrjujejo samo njihovo naspotje, birokratsko čisto akcijo. Gre za utrjevanje resnične socialistične idejne enotnosti, ki ni mrtvaški pri nad mislijo in ustvarjalnim delom.

Socialistom je tuja misel, da je n. pr. umetnost deklaracijski program in dnevne politike, tuja jim je pa tudi misel, da živi umetnost neodvisno od družbe. Umetnost je posebna oblika družbene zavesti. Mislim pa, da njena relativna neodvisnost ni samo ta, da razvija podedovano miselno in oblikovno gradivo. Umetnost je posebna oblika družbene zavesti tudi s tem, da se s svojega posebnega zornega kota zaveda pojavov v družbi. Ta posebni zornj kot pa je etična enotnost človeka v vseh njegovih odnosih. S svojimi umetniškimi sredstvi odkriva tudi družbena protislovja, je torej kritika in potrdilo družbe. Na svojem področju je umetnost suverena. Prav tako mislim, da je relativna neodvisnost filozofije v njenih sredstvih: dialektiki in logiki: itd.

Socialistična idejna enotnost torej ni negacija svobodnega raziskovanja, marveč mu to svobodo šele v polni meri omogoča. Tu se z »Našimi razgledi« razhajam. Kajti ne v strahu pred socialističnimi odnosi, ampak v njihovi graditvi se bo uresničilo iskreno svobodoljubje slovenskih izobražencev.

LEV MODIC

FRANCE MIHELIC RAZSTAVLJA V PARIZU

Ljubljana, 17. maja. Slovenski upodabljajoči umetnik France Mihelič bo v začetku prihodnjega meseca priredil v jugoslovanski umetniški galeriji v Parizu samostojno razstavo grafičnih del. Razstavljenih bo kakih 40 del. France Mihelič odpotuje danes v Pariz. Objavljamo grafiko, ki bo prvič razstavljena v Parizu: Roka mrtve matere, 1955, lesorez.

poudarja, za načelna vprašanja. In res gre le za to.

Redakcija »Naših razgledov« odreja vsakemu kritiku pravico, da bi pisal o delu, ki ga še nihče ni videl, ne igral in tudi ne bral. Pri tem gre za igro, o kateri je bilo objavljeno, da je dobila nagrado, čeprav je takrat tudi še ni »nihče« ne videl, ne igral in tudi ne bral. Predana je bila trem gledališčem, trem javnim ustanovam, in torej že dolgo ni bila več privatna stvar avtorja samega. Ali nima n. pr. slikarski kritik pravico, da sodi o delu slikarske galerije, ki je odkupila slike, ki jih je torej avtor že pred javnosti, čeprav še niso bile razstavljen? Da pa o delu galerije lahko sodi, mora oceniti tudi odkupljena dela. Ze ob podelitvi nagrade za dramo bi imela vsaka redakcija pravico, da objavi kritiko dela.

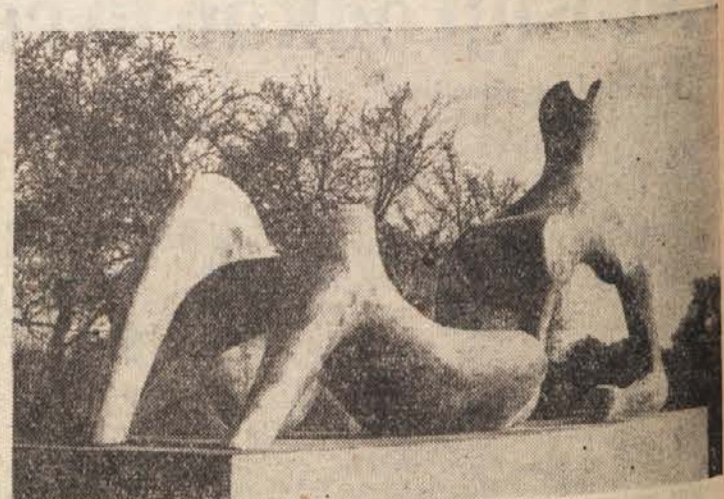
Redakcija »Naših razgledov« mora poznati vsaj to preprosto resnico, da drama, ki je nagrajena in sprejeta na program treh gledališč, ni v procesu nastajanja in se še oblikuje, nastaja in oblikuje se le njena uprizoritev. Ta abecedarska resnica redakciji »Naših razgledov« prav gotovo ni neznanca. Nekaj drugega trdijo torej le zato, ker nimajo zadostnih dokazov za neko aprioristično negativno stališče do... No, to bomo še videli.

Redakcija »Naših razgledov« sodi, da upravni odbor, ki ga ne

ščal v oceno umetniških kvalitet del, ampak je zameril avtorju vrsto tako imenovanih idejno estetskih šibkosti. Zato je postopek upravnega odbora Mestnega gledališča »nevaren precedent za delo upravnih odborov in spominja na čistunstvo, katerega je bolje, da se izogibamo.«

Kako je s kvalifikacijo upravnega odbora Mestnega gledališča? V njem so trije zastopniki gledališča, dva člana sta pisatelja in dramatika, drugi člani pa so gledališki kritik, arhitekt, novinar in publicist. Pri razpravljanju o »Pisani žogi« sta sodelovala še dramaturg gledališča in režiser dela. Redakciji »Naših razgledov« res ni treba skrbeti za »kvalifikacijo in usposobljenost« tega odbora.

Gre torej za kriterije. Redakcija »Naših razgledov« sodi, da je umetniški vidik enoten, da ni nobenega posebnega idejno estetskega stališča, ker bi takšno stališče spominjalo na čistunstvo. Kolikor vem, so kritiki pri dramah obravnavali po navadi dramaturško zgradbo dela, dialog, značaje, situacijo, konflikte i. pd., pa tudi idejo dela. Ugotavljali so, da je delo dobro ali slabo po vseh teh in še drugih vidikih. Razumljivo, saj se tudi zdravnik ne zadovolji samo z ugotovitvijo, da je človek bolan, ampak pove, ali je bolan na srcu, ledvicah, želodcu ali kjer koli že. Izraz »čistunstvo« v polemiki »Naših razgledov« dokazuje, da jih boli pred-

Henry Moore: Festivalna ležerica postava, 1951, mavce

Včeraj je bila v Moderni galeriji v Ljubljani odprta razstava kipov, bronastih maket, risb, linorezov in fotografij že izdelanih skulptur angleškega kiparja Henryja Moora, enega največjih mojstrov kiparstva naših dni. Njegova dela ne težijo za klasično lepoto, ampak vsebujejo izredno vitalnost in moč izraza.

ZA LEPOTO SLOVENSKEGA JEZIKA NOVO JEZIKOVNO GLASILO?

Prizadevanje, da bi očistili slovensko besedo razne navlake in smeti, se nadaljuje. Te dni je bil v prostoru Kluba kulturnih delavcev sestanek širše jezikovne komisije. Udeležili se so ga predstavniki inštituta za slovenski jezik pri Akademiji znanosti in umetnosti, Slavističnega društva, Sveta za prosveto in kulturo, Slovenske matice, Radia Ljubljane, Društva novinarjev Slovenije, Slovenskega knjižnega zavoda in uredništva »Ljudske pravice«. Vodil ga je častni predsednik Društva prevajalcev Slovenije univ. prof. Sov. r. Udeležili se ga je tudi uradnik Narodne in univerzitetne knjižnice dr. R. Upeš.

Na sestanku so obravnavali predvsem priprave na izdajanje prepotrebne slovenskega jezikovnega glasila, ki ga slavistično društvo že delj časa snuje. Slo je za to, kakšen bo in kakšen, da ne bi bil namenjen zgolj ozkemu krogu strokovnjakov, temveč da bi zadostil širšim potrebam, ki jih da bi zadovoljil vseh področjih, kdo pa da bi izdaljal in kako bi za zadostno zmoglo omogočili njegovo izhajanje. Udeleženci sestanka so bili soglasni v mnenju, da je tak časnik nujen in potreben. Slavistično društvo je v pripravi priprave že opravilo in prva številka naj bi izšla v začetku septembra. Tudi gmočno vprašanje je večji del že urejeno. Slovensko besede v našem dnevnom tisku so še obrnila posebna delegacija širše jezikovne komisije, na komisijo za jezik pri SZDL, v prošnjo, naj podpre pripradevanje z ustreznimi ukrepi.

SLAVNOSTNI KONCERT moškega pevskega zbora »France Prešeren« v Kranju

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« Kranj je priredilo od desetletni ustanovitve svojega moškega pevskega zbora »France Prešeren« svečan celovečeren koncert tega zbora. Koncert je bil 9. maja 1955 v Kranju.

Dirigent Peter Lipar je pripravil za ta koncert s svojim zborom tridenesni spored 18 pesmi. Spored je obsejal delavske in borbene, pa narodne in v narodnem tonu komponirane pesmi številnih slovenskih komponistov: Pava Silica, Rada Simončiča, Petra Liparja, Radovana Gobca, Karla Pahorja, Adolfa Groebmanga, Vasilija Mirka, Janka Ravnika, Danila Bučarja, Slavka Miheliča, Pavla Kermjaka, Danila Švare in Matije Tomca.

»Prešernov« zbor je kakor le kdaj zvečito lepo ubran v basih in dobro zaseden v srednjih glasovih. S te krasne zvočne osnove mu moč in izrazitost glasov sicer poloma proti višjim glasovnim legam, to se pravi: najšibkejši je v prvih tenorjih, vendar je zaradi lepših nižjih glasov zvočnost še vedno, kakor je bila v celoti, ena od odlik tega zbora. V zadnjih dveh letih pa je zbor v nečem tudi močno napredoval: v izrazitosti petja. Mnogo bolj kot nekdo je danes gibčen v uporabi dialektičnih sredstev in drugih sredstev fraziranja mnogo bolj občutljiv za vrste finese v kompozicijah, zato je njegovo petje tudi bolj barvito in plastično in izrazito. Tako mu je uspelo svečano razpoloženje, ki je vladalo v dvorani že od začetka koncerta, v najbolje izvajanih pesmih še stopnjevati in obogatiti s trenutno res iskrenega, toplega čustvanja.

Dolga je bila vrsta čestitkav, ki so se zvrstili ob koncu prvega dela koncerta na odru, da so izrekli voščila in izročili darove pevskemu zboru in njegovemu dirigentu. Na sodev in nastevanju omejil na enega samesa, na kranjskega ljudskega poslanca tov. Borisa Žilherla, ki je kasneje v svojem govoru na binketu s tehtnimi besedami opredelil kulturni pomen zborovega udeleževanja.

Moški pevski zbor »France Prešeren« je za ta svoj koncert izdal obsežno programsko knjžico, ki vsebuje poleg sporeda, komentarja, zgodovino zborov, prispevkov tudi historični članek »Moški pevski zbor France Prešeren ob desetletnici obstoja in razvoja«.

RAFAEL AJLEC

DRUŠTVO MAŠINSKIH I ELEKTROTEHNIŠKIH INŽENJERA I TEHNIČARA NR SRBIJE
(odbor za organizacijo dela)

objavlja

IZID NATEČAJA

za izdelavo elaborata
upravljanje industrijskega podjetja

Na predlog komisije so bile podeljene tele nagrade:

1. nagrada 100.000 din za delo pod gestom »E (sigma)«, katerega avtor je Zivko Kostić iz Beograda.
2. nagrada 80.000 din ni bila podeljena.
3. nagrada — tri po 40.000 din so bile podeljene za vsako delo pod gestom: »R-55-158«, avtor Stanko Segrt, Beograd; »11-7-46«, avtor ing. Ratomir Zurić, Zagreb; »123-1-914«, avtor neznan.

Razen tega je društvo na predlog komisije sklenilo odkupiti tale dela:

- gesto: »N 16 — M 25« znesek 20.000 din,
- gesto: »12-55« znesek 15.000 din,
- gesto: »1092-A« znesek 10.000 din,
- gesto: »Fedinstvo rukovodstva« znesek 10.000 din,
- gesto: »22-212/126« znesek 10.000 din,
- gesto: »Operativac« znesek 8.000 din.

Pozivamo avtorje, da se javijo Društvu mašinskih i elektrotehniških inženjera i tehničara Srbije, Beograd, Kneza Miloša 7/II zaradi prejema nagrade oziroma sporazuma o odkupu. Vse ostale, ki so se udeležili natečaja, prosimo, da v roku 30 dni dvignejo svoja dela.

Hotel **VICKI BAUM**

ROMAN **Sangaj**

155

Nova skleda je bila polna neke svetle, kosmičaste gmote, ki so jo zajemali s porcelanastimi žlicami.

»Zakaj ostanete v Sangaju, če to mesto tako sovražite, doktor?« je vprašala Helen zdravnika. Pogledal jo je z očmi bolnega psa, premislil svoje besede in odgovoril:

»To je edino mesto, ki sprejema revne priseljence. Sem prihajajo židovski izseljenci, ki so v Londonu, Parizu in New Yorku zaman poskušali srečo. Mnogi so se napotili naprej v Španijo in Palestino in tudi od ondod so morali bežati pred bombami in Arabci.«

»Nikar ne verjemite doktorju, če zabavlja na Sangaj,« je dejala Pearl. »Žrtvuje se za naše kuliže in je edini Evropejec, o katerem vem, da se skuša naučiti našega jezika. Koliko znakov že poznate, doktor Hain?«

»Se ne šest sto,« je odgovoril ves potr. »To se pravi, da sem izobražen približno tako kakor vratar, gospa Russellova. Toda

naučil se jih bom še. Hvala bogu imajo nemški možgani posebno sposobnost, da dojemajo učno snov. Sklenil sem naučiti se kitajščine, preden prispe moja žena.«

»Praznovati bomo morali velike svečanosti,« je menil Liu, »Prihodnji teden pričakujemo nevesto Tai Loja in žena doktorja Haina bo tudi kmalu med nami. Pearl, začeti morate barvati jajca rdeče.«

Doktor Hain je zrl predse na beli namizni prt. Kdo ve, kaj je videl na njem. Zmajal je z glavo in se pogreznil v molk. Medtem so prinesli na mizo skledo s pečeno ribo, ki ji je sledilo nekaj neopredeljivega, kar je plavalo v rjavi omaki. Kitajci za mizo so utihnili od spoštovanja, kajti bil je Hung Shao Yu Ch'ih, dragocene in okusne plavuti morskoga psa, s katerimi so hoteli počastiti izbrane goste. Doktor Čang je potegnil s paličicami nedoločeno gmoto iz skleda in jo položil na krožnik Bertieja Russella. »Kot vljuden Kitajec moram sicer reči, da je naša pičila večerja pripravljena slabo in da ni vredna gostov,« je dejal. »Vzlic temu pa bi vas rad opozoril, da so to plavuti morskoga psa. Gotovo ste že slišali o tem.«

Besedo je povzel Lui in se zahvalil gostitelju za čudovito večerjo. Sobo je bila napolnila para jedi in gostom so se lesketale na čelu potne srage. Natakartarja sta prinesla nove vroče brisače in nove vrče z riževim vinom. Potlej so prišle na mizo belušje v omaki, in v sobo je prišel krčmar in pošepnil doktorju Čangu na uho, da je kuhar pripravil glavno jed. Čang je prikimal. Ve-

selje in ugodje spričo dobre večerje sta ga bila prevzela tako, da je skušal prezreti nevljudnost, s katero je njegov sosed brskal po jedeh, ne da bi jih pokusil. Spomnil se je strašnega večera v Ameriki, ko je iz vljudnosti poskusil jesti sir, in to ga je napotilo, da ni več tako strogo o sojal Russella.

Zdaj je prišla na mizo umetnina, ki jo je prinesel krčmar sam. Bil je velik petelin, ki je popolnoma ohranil obliko, čeprav so bili odstranili iz njega tudi najmanjšo koščico. Skrivnost te priprave so razumeli samo nekateri stari kuharji, ki so služili nekoč na cesarskem dvoru v Pekingu. Petelin je bil nadevan z lotosovimi jedrci, in doktor Čang ga je previdno razrezal in ponudil na svojih paličicah gostom najboljše kose. Kakor je zahtevala vljudnost, tako je poslal po kuharja, debeluhastega, zaspanega starca, ki se je na pragu priklonil tako, da se je z glavo dotaknil tal. Videti je bil nevaren. Čang se mu je zahvalil za njegovo umetnost, kuhar se je spet priklonil in odšel. Tedaj so vsi hkrati spregovorili. Liu je improviziral neko kitajsko pesem, kajti prevzela ga je bila ustvarjalna pijanost, ki jo prinese pesnikom riževino, Liu Tai Pojeva pijanost, kakor jo je imenoval. Ne posebno veliko skledo gob z dodatki so pospravili hitro, potem pa je prišla na mizo druga glavna jed, mandarinova riba.

Drugič tisti večer je filmska igralka odprla usta, ko je vprašala v nenavadni tišini:

»Ali je priporočljivo, da pustita gospoda priti sem nevesto in ženo v času, ko bodo Sangaj obstreljevali?«

DNEVNE NOVICE

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za sredo, 18. maja

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska - 6.35 Lahek spored izjava Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka - 7.10 Jutranji orkestralni spored - 7.30 Gospodinskih svetovi - 7.40-8.00 Zabavna glasba, vmes reklame - 11.00 Radijski koledar - 11.05 Glasbena med-gra - 11.15 Solska ura za nižjo stopnjo: Bambljevi otroci (po povesti F. Saltena priredil Viktor Lejcek) - ponovitev - 11.45 Mladinski zbori po - 12.00 Kmetijski nasveti - 12.10 Igra godba Ljudske milice p. v. kapetana Rudolfa Starčiča - 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame - 13.00 Zeleni ste - poslušatelj - 13.30 Ura melodij za dobro voljo - 14.30 Iz gledališča: O celjskem festivalu - 14.40 Stirje nokturni F. Chopina - 15.15 Na harmoniko igra A. Stanko - 16.30 Solska ura za višjo stopnjo: Boncelci: Iz moje srečne mladosti - 16.00 Obisk pri zabavnih orkestrih in solisti - vmes od 16.30-16.40 Modni kotiček: Eva Paulin: Cevlji - 17.15 P. I. Čajkovski: Peta simfonija - 17.15-18.00 UKV program: Koncert pesne in zabavne glasbe - 18.00 Mednarodna radijska univerza - 18.30 Iz slovenske solistične glasbe - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave - 20.00 R. Wagner: Lohengrin I. dejanje - 21.30 Lahka in zabavna glasba - 22.15-23.00 Jazz-coctail.

22.15-23.00 UKV program: Iz modernega glasbenega sveta - 23.00 do 24.00 Oddaja za tujino - na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

Opozorilo kmetovalcem

Opozorjamo vse kmetovalce, pridelovalce krompirja, da so priležili iz zemlje prvi koloradski hrošči, tako da je za zatranjem tega nevarnega škodljivca treba takoj začeti. Skropite ali prašite krompirišča z DDT ali Lindan-preparati, ki jih dobite pri kmetijskih zadrugah. - Kmetijski inštitut.

VESTI IZ MARIBORA

Dežurna lekarna v sredo, dne 18. maja 1955: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.

Dežurna lekarna v četrtek, dne 19. maja 1955: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 18. maja ob 20: »Ples v maskah«. Red LMS 2.

KINO

PARTIZAN: Argent. film: »Vojna gavčeva«.

UDARNIK: Angl. film: »Bankovec za milijon funtov«.

SOLA: Franc.-ital. film: »Pred potopom«.

POBRZJE: Franc.-ital. film: »Pred potopom«.

STUDENTI: Angl. film: »Bankovec za milijon funtov«.

Umetnostna galerija. - Razstava grafike in monotipij Mihe Maleša Razstavljenih je 18 lesorezov, jedkanic, akvatint, suhih igel, litografij, litografur, monotipij in barvane keramike. Prijave za vodstvo skupinskih obiskov pošiljajte na telefon št. 25-45.

Antiperonosopna služba

Poročilo za dne 17. maja 1955 Srednja dnevna temperatura se je gibala v splošnem med 9-10,5 stopinj Celzija, razen Primorske, kjer je bila višja, in sicer med 7,7 do 8,7 stopinj. Padavin na Primorskem ni bilo, v ostalih predelih pa so bile minimalne, in sicer množina v glavnem ni preseгла 2 mm.

Napoved: Opozorjamo vinarje, da so po naših računih nastopili prvi znaki peronosopne (oljni madeži) v Skočjanu, Črnom kalu in Kopru dne 18. maja; v Ajdovščini, Sempetru, Ložah, Vipolzah, Smarju pri Kopru in Kubedu 17. maja; v Črnomlju, Radovici, Kostanjevici in Semliču pa bodo nastopili 18. maja. Od teh datumov dalje začnite s skrbnim iskanjem prvih okuženih listov. V vseh zgoraj navedenih krajih je predvidevali sekundarno infekcijo po prvem dežju. Čas škropljenja za te kraje bomo pravočasno javili. Za ostale kraje Slovenije zaenkrat še ni nevarnosti.

Kmetijski inštitut LRS, Uprava hidrometeorološke službe.

DROBNI OGLASI

KURJACA sprejme večja ustanova v Ljubljani. Naslov in oglasnem oddelku LP.

STROJ. KLJUČAVNICARJA sprejme lakoj. »Angora«, Ljubljana, Emonška cesta 2.

KAPELNIKA za godbo na pihala, po možnosti upokojenca, sprejemno za takojšen nastop. - Stanovanje, preskrbljeno, ostali pogoji po dogovoru. - Upravni odbor sindikata delavcev in nameščenecv lesne industrije, podružnica št. 1, Nazarje. 1829

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

»Z vragom so trije«

Tednik: Filmske novosti št. 20. - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadržkrat! V glavni vlogi Gene Kelly in Pier Angeli. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOČA«

Ameriški film

Mesto iluzij

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Lana Turner in Kirk Douglas. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 15 dalje.

KINO »UNION«: Slov. film: »Trenutki odločitve«. Tednik: Filmske novosti št. 20. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Stane Sever, Julka Starčič in Franek Trefalt.

V soboto, 21. maja ob 22 premiera ameriškega barvnega filma »Lili«. V glavni vlogi Leslie Caron in Mel Ferrer.

KINO »SLOGA«: Amer. film: »Zaseda«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Robert Taylor in Arlene Dahl.

Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 naprej.

KINO »LITOSTROJ«: Angleški film: »Esther Waters«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

JESENICE: »RADIO«: Nemški glasbeni film: »Fanfare ljubezni«. - Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«: Franc.-ital. barvni film: »Graf Monte Christo«. Predstavi ob 18 in 20.

LETNI KINO »SVOBODA«: Nemški glasbeni film: »Fanfare ljubezni«. Predstava ob 20.30.

CELJE: »UNION«: Švicarski film: »Otroci Evrope«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM«: Ameriški film: »Zenske prihajajo«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

KRANJ: »STORŽIČ«: Angleški barvni film: »Doktor v hiši«. Predstavi ob 18 in 20. Predstava ob 20 odpade.

»SVOBODA«: Jugosl.-norv. film: »Krvava pot«. Predstavi ob 18 in 18

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

»V senci mržnje«

Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na programu samo tri dni.

KINO »TRIGLAV«

Angleški film

»Vlomilec«

Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Na programu samo tri dni.

NATEČAJ

za izdelavo plakete - znaka »NAGRADA BORISA KIDRIČA«

Za ustanovljeno »Nagrado Borisa Kidriča«, ki bo podeljena vsako leto organizacijam in članom Ljudske tehnike za izredne zasluge pri delu za širjenje tehnične kulture, tehnične vzgoje, popularizacije tehničnih znanosti in podobno - je treba izdelati plaketo - znak, ki bo, razen napisu »Nagrada Borisa Kidriča«, nosil tudi podobo slavnega sina naše dežele pokojnega Borisa Kidriča.

- Nagrade: 1. nagrada 50.000 din 2. nagrada 30.000 din in dve 3. nagradi po 15.000 din

Pravico sodelovanja v natečaju imajo vsi državljani Federativne ljudske republike Jugoslavije. Rok za izročitev del, ki jih je treba izdelati v materialu, je 1. avgust 1955.

Natečaj je anonimen. Dela pošljite na naslov: CENTRALNI ODBOR NARODNE TEHNIKE Beograd - Trg republike 3/IV. Centralni odbor Ljudske tehnike bo ustanovil žirijo, ki bo izbrala dela za nagrade. Delo, ki bo izbrano za izdelavo plakete - znaka, bo razen prejete nagrade še odkupljeno. Za podrobna obvestila vprašajte pri Centralnem odboru Narodne tehnike, Beograd, Trg republike 3/IV., tel. 23-757. CENTRALNI ODBOR NARODNE TEHNIKE

421

GRADBENO PODJETJE

»RATKO MITROVIĆ« - ČAČAK

poziva svoje delavce in uslužbence

ki niso več, pač pa so bili v delovnem razmerju s tem podjetjem leta 1954 in imajo po členu 31 Uredbe o plačah pravico do deleža pri

zaključni razdelitvi plačnega fonda za leto 1954

da takoj javijo svoje naslove, da jim lahko pošljemo pripadajoči znesek po pošti.

Razen naslova je treba navesti tudi, na katerih gradbiščih je delal in čas, ko je bil na teh gradbiščih.

PRAVICO DO DELEŽA IMAJO DELAVCI IN USLUŽBENCI, KI IMAJO TELE POGOJE:

- 1. da so leta 1954 bili 9 mesecev v delovnem razmerju, če je bilo to delovno razmerje prekinjeno zaradi njihove odpovedi;
- 2. da so leta 1954 bili 6 mesecev v delovnem razmerju, če je bilo to prekinjeno zaradi odpovedi podjetja;
- 3. da so bili v delovnem razmerju do konca leta 1954, ne glede na trajanje zaposlitve.

Po treh mesecih od dneva objave tega poziva bodo nedvignjeni zneski preneseni v korist rezervnega sklada podjetja.

396

RADIO ZAGREB

JURISIČEVA ULICA 4/I, TEL. 37-741

razpisuje

javno licitacijo

za izvedbo gradbenih in obrtniških del

pri dograditvi četrtega nadstropja na upravni zgradbi v Jurisičevi 4. - Proračunska vsota 8.000.000 din.

Pogoji in tehnična dokumentacija so interesentom na vpogled vsak dan od 7. do 14. ure v Radio Zagreb, soba št. 24.

Licitacija bo dne 1. junija 1955 ob 9. uri v prostorih RADIA ZAGREB

928

Komisija za razpis direktorskih mest pri OLO Postojna

RAZPISUJE

MESTI UPRAVNIKOV

za Kmetijsko posestvo - Cerknica in Kmetijsko posestvo - Ravnik

Pogoji: Kmetijski tehnik s triletno prakso v kmetijstvu ali nižja kmetijska šola z najmanj šestletno prakso v kmetijstvu.

Ponudbe je poslati na

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR - POSTOJNA

najkasneje 10 dni po objavljenem razpisu.

V ponudbah je navesti kratek življenjepis in podatke o dosedanjih zaposlitvah.

1824

Po sklepu občinskega ljudskega odbora Cepovan so prešle v likvidacijo februarja 1954 krajevna gostilna »Zvezda« v Cepovanu, krajevna gostilna »Pri lovcu«, Srednji Lokovec, in krajevna gostilna Gorenji Lokovec. Pozivamo vse upnike in dolžnike, da prigrasijo svoje terjatve, oziroma poravnajo svoje obveznosti najkasneje do 18. junija 1955. Po tem roku se terjatve ne bodo upoštevale, vse terjatve prijavitelj likvidacijski komisiji pri občinskem ljudskem odboru Cepovan.

Likvidacijska komisija če imaš FLEX doma, odpadejo skrbi, kako boš očistila obloko. FLEX očisti čisti in ne pušča roba okrog mize.

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim krogom, na 19. maja t. l. SAZU dr. Leopold Kretzenbacher, profesor na univerzi v Gradcu. Predavanje bo v nemščini. Tema: Aus der Kulturgeschichte der Masken. (Lebensgeschichte der Masken, in der Schemenmark.) Z diapozitivni v barvah.

Slovensko zdravniško društvo vabljaj semestrov na predavanje prof. dr. Mr. A. B. Wallaca, profesorja plastične kirurgije univerze v Edinburghu, ki bo v petek, 20. maja ob 19.30 v predavalnici Kirurške klinike. Tema predavanja: Opekline. - Predavanje bo prevajano v slovensko.

KONCERTI

V Kranju bo drevi koncert moškega zbora Prešeren pod vodstvom Petra Leparja.

Ameriški violinist Isaac Stern, prvi violinist na svetu, koncertira v soboto, 21. maja v Filharmoniji. Spored Prokofjevo sonato, Beethovno in piano, Szymanowskega Aretuzin stupnice in Saint-Saensov Rondo capriccioso. Stern, ki bo igral na Stradivarijevi violini, spremlja pianist Aleksander Zalcin. Vstopnice so danes na razpolago abonmentom »moredna abonmaja«, od jutri dalje tudi ostalim interesentom.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Sreda, 18. maja ob 20: Bruckner: »Elizabeta Angliška«. Abonma S. Četrtek, 19. maja ob 20: Hellman: »Dečičska ura«. Abonma H.

OPERA

Sreda, 18. maja ob 15.30: Rossini: »Sevilski brivci«. Gostovanje v Celju.

Četrtek, 19. maja ob 15.30: Donizetti: »Lucia Lammermoorska«. Gostovanje v Celju.

Četrtek, 19. maja ob 15.30: Donizetti: »Lucia Lammermoorska«. Gostovanje v Celju.

Četrtek, 19. maja ob 15.30: Rossini: »Sevilski brivci«. Gostovanje v Celju.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA Gledališka pasaja

Sreda, 18. maja ob 20: Igor Tokar: »Pisana zoga«. Premiera. Izven.

Četrtek, 19. maja ob 20.30: I. Tokar: »Pisana zoga«. Abonma red TSS II.

Danes ob 20 bo premiera slovenske novitete »Pisana zoga«. Delo je zreknostni kot gost Stane Sever, scena in glavni likovi: Blaz Arnič, glasbena spreminovna, Mirko Zupančič, Janez Albrecht, Angel Arcon, Jože Lončina.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom

Sreda, 18. maja ob 20: Schiller-Zupančič: »Marija Stuart«, tragedija. Gostovanje Mihale Sartičeve. Izv.

Sobota, 21. maja ob 20: Bitenc: »Ugasle luči«, drama. Premiera.

Počastitev 15. obletnice osvoboditve Marijo Stuart bodo ponovili še danes, v sredo, ob 20. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-860.

Vsem sorodnikom, znancom in prijateljem sporočamo žalostno vest, da je po dolgi in težki bolezni umrl moj mož

MIRKO KUŠAR

sodnik Okrožnega sodišča v pokouju

Pogreb bo 18. maja ob 17.30 izpred pokopališča na Viču. Do pogreba leži na Zalah v Nikolajevi mrliški vežici. Zaluzoči: žena Malči roj. Levar in sorodniki.

ANDREJ DOLENC

član našega kolektiva

Na zadnji poti ga bodo spremili v četrtek, dne 19. maja popoldne na mestno pokopališče v Celju. Vzornega tovariša bomo ohranili v trajnem in lepem spominu.

Celje, dne 17. maja 1955.

Delavski svet in uprava ter sindikalna podružnica KOVINSKEGA PODJETJA - CELJE

Ugodno prodamo

2 kompletni, delno rabljeni samotežni žičnici

KOROŠKO GOZDARSKO PODJETJE SLOVENJ GRADEC

1822

**MALI
LEKSIKON**

Kdaj in zakaj so v Londonu izobesili številko 45 v protest proti kralju? Ali ima zemeljska skorja svojo plimo in oseko?

Leta 1763 je bila v 45. številki časnika »Severni Anglež« objavljena anonimna, toda zelo ostra kritika prestolnega govora kralja Jurija III. Oblasti so takoj odredile aretacijo vseh osumljencev. Napolned so našli rokopis kritike pri nekem Alanu imenovanem horizontalnim stikalom nazorno dokazal, da ima tudi zemeljska skorja svojo plimo in oseko, kakor jo imajo oceani in morja. Zemeljska skorja pa se dvigne največ za 15 cm, kar je čvrsta. Zdaj so njeno plimo proučili že tako, da jo lahko natančno napovedajo z matematičnimi formulami, kakor morsko plimo. Ta naravni pojav je važen pri mnogih astronomskih, geofizičnih in geodetskih raziskavah.

Ko so strokovnjaki ugotovili obstojnost zemeljske skorje, je nemški geofizik Hoeker leta 1907 s tako imenovanim horizontalnim stikalom nazorno dokazal, da ima tudi zemeljska skorja svojo plimo in oseko, kakor jo imajo oceani in morja. Zemeljska skorja pa se dvigne največ za 15 cm, kar je čvrsta. Zdaj so njeno plimo proučili že tako, da jo lahko natančno napovedajo z matematičnimi formulami, kakor morsko plimo. Ta naravni pojav je važen pri mnogih astronomskih, geofizičnih in geodetskih raziskavah.

Prebivalstvo Francije

Francija ima nekaj nad 43 milijonov prebivalcev. Zadnji uradni popis je sicer pokazal samo 42.774.000, toda pristihi je treba še kakih 185.000 francoskih vojakov v kolonijah. Razen tega popis iz različnih razlogov ni zajel približno 80.000 prebivalcev. Največja francoska mesta so: Pariz, ki ima 2.850.000 prebivalcev, Marseille 661.500, Lyon 471.500, Toulouse 269.000, Bordeaux 258.000 in Niza 244.500 prebivalcev.

Huda eksplozija

V predmestju Mexiko City je nastala v neki kemični tovarni huda eksplozija. Smrtnih žrtev je bilo 12, ranjenih pa 20 ljudi. Zaradi kratkega stika je eksplodirala v tovarni neka kemijska raztopina in v več dvoranah je nastal požar. Zajem je tudi pred tovarno stoječi avtobus, v katerem je zgorelo 5 potnikov. Na šestega potnika, ki se je hotel rešiti, je padla električna žica visoke napetosti, da je obležal mrtev.

Najvišje letališče

Najnevarnejša zračna proga na svetu je blizu 280 km dolga pot med Srinagarom v Kašmiru čez himalajske vrhove do Lehja v budistični pokrajini Ladakh v vzhodnem Kašmiru. Letališče v Lehju, ki meji na Tibet in kitajsko pokrajino Singkijang, je najvišje na svetu, saj je zgrajeno 3825 m nad morsk gladino.

Polotok Labrador nekoč in danes

Mislimo si 650 m visoko planoto, ki je pravkar dvignila iz ledene dobe. Povsod voda na tisoče jezer. Tudi podnebje skoraj ne more biti neugodnejše: strupen mrz pozimi, v kratkem poletju strašna vročina, roji moskitov in muh nad širnimi močvirji. To je Labrador, kjer so naravni pogoji za življenje sila težavni. Pred desetimi leti je bilo komaj 12 ljudi, ki so prišli na to planoto. Vsi pa so se izčrpani in bolni vrnili iz te subarktne pušče in eden je takoj umrl. Svoj čas je živel tu indijansko plemo Nacopije, ki pa je izginilo skupaj s čredami severnih jelenov, od katerih je živel.

ELEZNA RUDA V GORAH

Človek pa je žilav in naposled je hidroplan tudi Labrador približal civilizaciji. Nad tisoč kilometrov dolga jezera so idealna področja za geologe, naravna bogastva v tej pušči zemlji se privabljajo čedalje več dobičkaželjni ljudi. Zlasti mnogo je na Labradorju bakra in zlata.

kapitala. Kdor je vedel, kako spraviti rudo do reke St. Lawrence, 600 km dalje proti jugu, je lahko upal na dober zaslužek. Kanadci so našli železno rudo, izkoriščati pa so jo začeli Američani. Pet največjih ameriških družb jeklarske industrije je dalo 82% kapitala. Takoj so napravili načrte za zgraditev železniške proge med jezerom Knob in reko St. Lawrence. Seven Islands naj bi postal veliko središče za prekladanje železne rude z avtomatičnimi nakladalnimi in sortirnimi stroji. Zgradili naj bi tudi dva jezera, da bi imeli na razpolago električno energijo. Vse to delo je spominjalo na invazijo. Najprej izkrcanje v Seven Islandsu, potem pa prodiranje. Graditev železnice je bila zelo težavna, saj je bilo treba med drugim premostiti 650 m visoko kotlino. Železnico so gradili ob reki. S hidroplani so morali prevažati delavce in gradivo daleč v zaledje, kjer so zgradili več zasilnih letališč. Naposled so ljudje in stroji svoje delo opravili. Gradbeni stro-

Pri Mühlheimu v Nemčiji se je pred dnevi pripetila avtomobilska nesreča, v kateri je izgubila življenje vsa družina, ki se je odpeljala na nedeljski izlet. Zapornice so bile namreč po pomoči odprte. Avtomobil je zapeljal na progo, vitem pa je pridrvel osebni vlak. Kaj se je zgodilo, vidite na sliki

Indijanci hodijo na Labrador poleti na ribolov. Toda ne zaradi zlata in bakra so zgradili na njem letališča, jez in železnico, marveč zaradi železa. V zemlji je namreč kakih 600 milijonov ton železne rude s 65% železa. Pri jezeru Knob sredi Labradorja so lahko kopali železno rudo kar z buldožerji.

Leta 1947 je prispela z letalom skupina rudarjev k jezeru Knob. Zgradili so zasilno letališče, potem pa so pripeljali še druge rudarje, stroje, živila, gorivo, buldožerje in kompresorje. Tam kjer je pred dvajsetimi leti divjal velikanški gozdni požar, katerega sledovi so se še poznali, so zgradile pridne človeške roke naselje, ki je dobilo ime Brund-Creek. Tiri leta so kopali in vrtali, dokler naposled niso ugotovili, da so v zemlji res bogata ležišča rude. Tu je bilo dovolj dela, zlasti pa zelo ugodna priložnost za investiranje

ški za železnico so znašali milijon dolarjev za kilometer. In začelo se je kopanje železne rude. Vsak dan so jo akopali kakih 100 vagonov po 10 ton in odvažale so jo štiri lokomotive.

FANTASTIČNI GRADBENI NAČRT

Človek kar verjeti ne more, da je ta obsežni načrt že uresničen. Še konec predlanskega leta je v taboriščih kar mrgolelo ljudi in ob se ne dograjeni železnici je stalo mnogo strojev. Življenje v taborišču z inženirji je bilo podobno vojaškemu glavnemu stanu. Cilj je bil nakopati na dan 30.000 ton železne rude. Tračnice so polagali neverjetno hitro, skoraj 3,5 km na dan. Delo je kipejo, ljudem so zmrzovala roke in noge, ker so pihali od jezera ledeno mrzli vetrovi. Nad 5000 ljudi je delalo na pustem področju, kjer prej sploh ni bilo nobenega

belca. Kanadski inženirji so majali z glavami, češ da grade železnico prehitro in da se bo pogreznila v močvirnata tla. Toda njihovih pomislekov ni nihče upošteval.

To pa je bil samo začetek razvoja Labradorja. Nekega dne se je v oblakih nad njim izgubilo letalo. Pilot se je spustil niže, da bi prišel iz oblakov in se za silo orientiral. Tedaj pa je opazil, da je začel kazalec njegovega kompasa silno nihati. Pod seboj je zagledal svetle skale in napravil v zraku nekaj krogov nad njimi, da jih je v naglici zarisal na zemljevid. Pozneje sta z nekim inženirjem in geologom peš prišla na ta kraj. Našla sta cel hrib bogate železne rude. Geolog in inženir sta cenila njene zaloge na 400 milijonov ton. Na Labradorju pa ni samo železne rude, marveč na severu tudi baker, svinec in kositler.

Na sliki vidimo novega predsednika republike Italije Giovannijs Gronchia v krogu družine; desno otroci Cecilija in Mario, zadoj žena Karla Gronchi

Bodočnost atomske energije

Odgovori upravnika angleškega središča za atomske raziskave v Harwellu Cockrofta na nekatera vprašanja

Uspehi, ki jih je dosegla Velika Britanija na področju mirnodobne uporabe atomske energije, so vzbudili zanimanje vsega sveta. Ze večkrat so me vprašali, kakšne so v drugih deželah možnosti glede uporabe atomske energije v industriji. Tu hočem odgovoriti na nekaj takšnih vprašanj.

Vprašanje: Ali mislite, da bodo atomski reaktorji za pridobivanje atomske energije v manj razvitih deželah koristni? In kdaj bodo lahko takšne dežele uporabljale atomsko energijo?

Odgovor: Atomska energija bo za manj razvite dežele enako važna, kakor energija, ki jo dobivamo iz vode, premoga ali plina. Če ima nezadostno razvita dežela bogate vire doslej običajnih vrst energije, ji atomska energija v prihodnjih 10 do 15 letih ne bo mnogo koristila, ker se bo morala najprej povenčiti, saj je zdaj znatno dražja od drugih vrst energije. Vloga, ki jo ima trenutno atomska energija na svetu, je v tem, da vsako ali zamaši vrzel tam, kjer dosednji viri energije ne zadostujejo več. Za takšne namene bo atomska energija na razpolago v začetku leta 1960.

Vprašanje: Ali so radioaktivni odpadki pri pridobivanju atom-

ske energije težavno vprašanje?

Odgovor: Odstranitev radioaktivnih odpadkov je eno izmed mnogih tehnoloških vprašanj, ki jih bo treba urediti v prihodnjih desetih letih. Kakor na drugih, tako delajo strokovnjaki z veliko vneto tudi na tem področju. Nobenega razloga ni za domnevo, da tega vprašanja ne bi bilo moč urediti, saj je odpadkov v koncentriranem stanju zelo malo.

Vprašanje: Ali lahko upamo, da bo moč v doglednem času proizvajati elektriko z uporabo atomske energije?

Odgovor: Ze v dveh ali treh letih bo v Angliji na razpolago toliko atomske energije, da jo bomo lahko primerjali z energijo, ki jo dobimo iz normalne elektrarne.

Vprašanje: Ali bodo izdatki za atomsko energijo manjši, kakor so izdatki za doslej običajne vrste energije?

Odgovor: Vse kaže, da bo atomska energija v prvih petih letih znatno dražja. V desetih letih pa bo padla njena cena pod ceno drugih vrst energije.

Vprašanje: Kako je z uporabo atomske energije za pogon ladij, če presojamo to vprašanje z gospodarskega vidika?

Odgovor: Atomski pogon trgovskih ladij se v prihodnjih desetih letih najbrž še ne bo splačal.

Vprašanje: Koliko bo človeštvo uporabljalo atomsko energijo v medicinske namene?

Odgovor: Stranske proizvode atomske energije bo moč uporabljati v medicinski namene v velikem obsegu. Središča za atomske raziskave v Harwellu in njegove podružnice pošljejo letno 12.000 pošiljk izotopov bolnišnicam na vsem svetu.

Vprašanje: Kakšen je potencialni obseg uporabe proizvodov atomske energije v industriji?

Odgovor: Uporaba stranskih proizvodov atomske energije v industriji nenehoma narašča. Naj omenim samo nekaj možnosti njihove uporabe: kontrola debelini železnih izdelkov, sprostitve statične elektrike pri izdelovanju tekstilij, razne raziskave z žarkov, iskanje petrolejskih vrelcev, kontrola gibanja tekočin v cevih, iskanje okvar v vodovodnih napravah, industrijske raziskave, preizkušanje filtrov, proučevanje sestava zlitin in vlivanja, merjenje rastlinskih hranihlin snovi v zemlji in absorpiranja umetnih gnojil itd.

Počastitev Schillerjevega spomina

Zahodnonemška vlada je počastila spomin pesnika Schillerja ob 150-letnici njegove smrti tako, da je naročila kovnici, naj izdelava večjo količino kovancev po 5 mark, ki bodo poleg dosedanjih kovancev enake vrednosti odslej v prometu kot zakonito plačilno sredstvo.

Psica pasme terrier je postala skrbna mati mlademu tigru. V zoološkem vrtu v Kopenhagnu je namreč obolel mladi tiger. Morali so ga operirati, toda ko so ga vrnili njegovi pravi materi, ga ni več marala. Potem so ga dali mačehi. Na sliki vidimo, da sta se mačeha in njen »sin« tigr spoprijateljila

Opičja roženica na človeškem očesu

Kirurg Golovinu z očesne klinike bolnišnice v Taizu v Jemenu se je kot prvemu posrečilo prenesti opičjo roženico na človeško oko. Ker koran ne dovoljuje uporabi za zdravljenje slepih potrebno človeško roženico, je šnila Golovinu v glavo misel, da bi uporabil za operacije pavjanove oči. Teh opic je v Jemenu mnogo. Dosedanje izkušnje vzbujajo upanje, da bo opičja roženica za prenos na človeške oči posebno primerna in da bodo tako lahko mnogim slepcem vrnil vid.

Rak pri ženskah

Patologi so dognali, da je pri ženskah, ki imajo več otrok in ki jih same doje, najmanjša nevarnost, da bi dobile raka na prsih. Angleški zdravnik Stocks je zbral podatke iz šestih evropskih dežel, iz ZDA in Japonske in se prepričal, da so neporočene ženske po 35. letu starosti v največji nevarnosti, da dobe raka na prsih. Nasprotno pa je največ primerov raka na maternici pri ženskah, ki so rodile mnogo otrok. Dr. Gault, ki je več let živel v Indiji, je ugotovil, da je največ primerov te vrste raka v azijskih deželah, kjer se moze dekleta zelo zgodaj in imajo navadno mnogo otrok.

»Pravijo, da imaš dolgove.«
»Neumnost! To so samo prazne govornice, ki jih širijo moji upniki.«

»Res, gospodična, komaj sem vas znova spoznal, tako ste se spremenili.«
»Na boljše ali na slabše?«
»Le kako morete kaj takšnega vprašati? Vi se lahko spremenite samo na boljše.«

SONCNA OBALA

13. Zvečer so se taborniki zbrali ob ognju. Po obrazih vseh je bila razlita mehka svetloba prijetno razgorele piramide. Nenadoma se je znašel pred njimi brkat mož s sekuro in zvito žago na ramli. Bil je gozdar iz Stare Fužine, ki je sekal v podnožju Komarče tes. »Sedite!« so ga povabili in mu napravili prostor na šotorki. Gozdar se je stisnil prav k ognju, da si je lažje prižgal staro bohinijsko čedro. »Samo paziti morate nočjo, veter bo še, da ne bo kaka iskra kam padla in se ne bo zgodilo tako kot takt, ko je gorel Prilvec.« Vsi so pristuhnilli.

14. »Taktat res ni bila šala,« je pripovedoval gozdar. »Štirinajst dni je bilo počitje Prilveca v plamenih. Posebno ponoči je bil cel hrib videti kot čudna smolnata bakla. Niže je bilo moč pogasiti, gori v stenah pa ni šlo. Dobro, da so taktat obvarovali planino, če ne bi požar tudi tam vse upepelil.« Brkat mož je premolknil in pobezal po čedri. Taktat pa je v stenah nad taborom votlo zadonelo. Slišati je bilo, kot da so se odrgalo pol hriba. Nekatero je stisnilo pri srcu, gozdar pa se je dvignil in jih v slovo pomiril: »Skala se je odtrgala.«

15. Taborni ogenj je dogoreval. Fantje so se porazgubili po šotorki, le straža je še ostala zunaj. Zavladala je gluha tišina, le zdaj pa zdaj se je zateglo oglasil iz pečevja čuk. Do jutra je bilo še daleč, ko se je začel nad obalo dvigati rdečkast soj. Sem od Komarče so je najprej zajedel osamljen zubej, hlastno požiral mlado grmičje in segal po samotnih viharikih. Plamen se je naglo širil in lezel vse bolj proti vrhu hriba, kjer je medlo brlela severnica. Počastno je osvetlila skale in spremonil jekleno jezersko gladino v valujoči trepet tisočernih zubljev.